

Welkom bij ADA

Begin met ADA

[Ik ben een bewoner van een dorp, streek of gehuchtje in Groningen](#)

[Wat wil ADA?](#)

Ik ben een bewoner van een dorp, streek of gehuchtje in Groningen en...

[Ik heb een ideetje voor een dorpsproject](#)

[Ik heb al een heel plan klaar voor een dorpsproject](#)

[Ik sta op het punt een dorpsproject uit te voeren](#)

(Kies de fase waar je het dichtst bij zit)

Ik ben een bewoner van een dorp, streek of gehuchtje in Groningen en heb een idee voor een dorpsproject.

Heb je al een idee hoe je je straat, wijk, dorp of gebied kunt verbeteren?

Welke van je ideeën is de beste?

Hoe kun je je idee het beste verwoorden?

In welke vorm kun je je idee het beste gieten?

Heb je iemand van buiten nodig om je idee goed te formuleren?

Welke partijen gaan een rol spelen als je initiatief werkelijkheid wordt?

Hoe krijg je genoeg steun voor je ideeën?

Zijn er mogelijke tegenstanders – en weet je ook waarom?

Wie zouden er in je initiatiefgroep plaats kunnen nemen?

Is je idee een heus initiatief aan het worden?

Hoe verzamel ik goede ideeën over de verbetering, versterking of verfraaiing van ons dorp?

De eigen omgeving is nooit volmaakt. Als bewoner van een straat, dorp en regio blijf je altijd wensen, ideeën en zorgen houden. Invallen die spontaan ontstaan, tijdens gesprekken aan de stamtafel of door gemeenten of andere instanties naar boven gehaald, via ideeënbussen, enquêtes of prijsvragen. Hoe kom je aan goede ideeën voor de verbetering van je straat, dorp of gebied en hoe kun je dit vervolgens verder uitbouwen om er een breder gedragen initiatief van te maken?

Wensen zijn er zeker in Groningen waar de gasbevingen niet alleen de aarde en de huizen scheurde, maar ook de dorpen fysiek, mentaal en cultureel aantastte. Veel initiatieven werden daarom de laatste jaren door inwoners in deze gebieden bedacht en uitgevoerd om de problemen van schade en versterkingen gezamenlijk het hoofd te bieden. Maar ook in de gebieden waar de bevingen minder impact hadden, werden vele projecten bedacht en uitgevoerd.

Er zijn veel mogelijkheden en technieken om op ideeën te komen voor de verbetering van je straat, dorp of gebied. Je kunt jezelf of anderen een open vraag stellen, bijvoorbeeld in de vergadering van een dorpsvereniging of gewoon aan de stamtafel van het huiskamercafé, een enquête houden, een prijsvraag uitschrijven of een (echte of virtuele) ideeënbus openen (zie kader).

De prikkel om ideeën te ontwikkelen kan ook van buiten komen, bijvoorbeeld doordat een prijsvraag of een challenge wordt uitgeschreven door een partij van buiten: gemeente, provincie, waterschap, een onderneming. Middenin de coronatijd vroeg een samenwerkingsverband van VNO NCW Noord en tal van noordelijke instellingen naar 'steengoede ideeën' om de horeca en de cultuur weer op gang te brengen in en na de zware crisistijden. Daarvoor kon het publiek ideeën opsturen. Daarvan zou één beloond worden met het volledig uitvoeren van zijn plan door de samenwerkende partners.

Honderden [ideeën](#) kwamen op deze manier binnen: van dinerroeibootjes-voor-twee tot een wandelroute langs verschillende restaurants. Ook bij het door het Nationaal Programma Groningen uitgeschreven *Toukomst* kwamen ruim 900 [ideeën](#) binnen – voor dorpen, gebieden en zelfs voor de hele provincie – op het gebied van duurzaamheid en energie, cultuur en toerisme, bedrijvigheid en economie, landbouw, gezondheid en tal van andere thema's. Kijk maar eens rond bij deze ideeënbanken en bij de site van Duurzame Dorpen en van de Ideeënbank Groningen.

Het gaat bij deze 'prijsvragen' en 'pitches' niet altijd om de winnaar en zijn uitgevoerde plan, maar ook om het opwekken van ideeën en de samenwerking die kan ontstaan. Vaak broeit zo'n plan verder of leveren de ingezonden ideeën van anderen inspiratie op voor het eigen gebied.

Bijvoorbeeld in

Zo bleken in het wierdendorp [Krewerd](#) (45 woningen, 88 inwoners) vrijwel alle huizen gesloopt of versterkt te moeten worden. Enkele inwoners wilden hun dorp behoeden voor de complexe, langdurige trajecten die ze bij eerdere herstel- en versterkingsprojecten hadden gezien: uitvoering van plannen zonder dat inwoners, huiseigenaren en ondernemers erbij werden betrokken. Dat kon anders en dat moest anders.

Op deze manier ontstond 'Experiment Krewerd': een plan waarbij elke inwoner zijn eigen huizenplan mocht bedenken, samen met een door henzelf uitgekozen architect. Onder aanvoering van een projectteam met mensen uit het dorp, samen met de Stichting Dorpsbelangen Krewerd. Leidend hierbij was een overkoepelend dorpsplan dat samengesteld werd met hulp van het fonds voor architectuur en wetenschap ArchiScienza van Fons Verheijen uit Katwijk. De toenmalige Nationaal Coördinator Groningen stemde in met het experiment en de gemeente (Delfzijl) ondersteunde het plan ruimhartig.

Ontevredenheid is de eerste stap naar vooruitgang, zei Oscar Wilde ooit. Toch ontstaan dorpsinitiatieven ook door andere emoties en aanleidingen. Uit pure noodzaak bijvoorbeeld. De drang om te verbeteren kan uit vele bronnen komen: sommigen zien kansen. Anderen zien obstakels. 'Experiment Krewerd' ontstond uit ergernis en frustratie – bij bewoners, bestuurders en bij architect Verheijen. Wat zou er overblijven van het eeuwenoude dorp als de versterking achter de rug was? Hoe past die nieuwbouw in de structuur en het beeld van een uniek wierdendorp? Waarom wordt er vooral met een technische en financiële bril naar deze verstrekkende versterkingsoperatie gekeken? En bovenal: waarom mochten inwoners zelf niet bedenken en bepalen hoe hun huis versterkt moest worden?

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Manieren om ideeën te genereren binnen een wijk, dorp of gebied

- > Stel een open vraag aan de stamtafel van het dorpscafé, in de vergadering van dorpsbelangen of op een andere openbare plek.
- > Open een (anonieme) ideeënbus in het dorps huis, bij de supermarkt of bij de school (wel even vragen)
- > Houd een enquête onder je dorpsgenoten in de dorpskrant, de dorpswebsite, sociale media-pagina (Facebook), of in de huis-aan-huis krant.

- > Maak gebruik van een prijsvraag, pitch, challenge, project of subsidieronde van een instelling of onderneming en doe met je dorpsbewoners mee – wie heeft het leukste idee?
- > Schrijf zelf een prijsvraag uit: wie heeft het beste idee voor het dorp? Beste idee wordt uitgevoerd.
- > Organiseer een excursie langs vergelijkbare dorpen om te kijken wat voor oplossingen en ideeën ze elders hebben verzonnen.
- > Houd een brainstorm, een piramidediscussie of een ‘wereldcafé’ met het hele dorp zoals in het [Groninger Participatiewerkboek](#).
- > Kijk op de [Ideeënbank Groningen](#) voor inspiratie en ideeën om de leefbaarheid in dorpen en wijken te vergroten.

Meer weten

- > [Ideeënbank Groningen](#)
- > Duurzame dorpen

Weet je al welke van deze ideeën de beste is?

Is elk idee bruikbaar? In dit stadium wel. In feite bestaan er in deze fase geen slechte ideeën. Je moet jezelf en anderen in het begin zeker niet bij voorbaat uitsluiten of afremmen. In deze fase zijn namelijk alle ideeën welkom. Het beoordelen van de ideeën kan in een latere fase plaatsvinden. Gaandeweg het proces kan het idee verder aangescherpt of aangepast worden. Ideeën verzamelen is dus belangrijk in dit stadium. En daarna ga je selecteren. Maar hoe doe je dat?

Er zijn wel degelijk criteria voor goede ideeën, maar die criteria hoef je niet altijd van tevoren op te leggen. Ze kunnen er ook achteraf op worden toegepast. Welke criteria dit zijn? Het gezamenlijk belang bijvoorbeeld: hoe meer mensen van zo'n project kunnen profiteren, hoe sterker de kans dat het idee wordt gesteund. Of de schaalbaarheid ervan: is het een initiatief dat ook nog zin heeft als het een stuk minder ambitieus of juist groter wordt uitgevoerd? Maar nogmaals: pas op dat deze criteria het brainstormen en ideeën verzamelen niet voorshands in de weg gaan lopen.

Bijvoorbeeld in

Zo vroeg de Vereniging Dorpsbelangen van Zijldijk aan een inwoner van het dorp een plan te bedenken voor de opwekking van duurzame energie in of rond het dorp. Studenten van de Hanzehogeschool hielpen hem daarbij. Samen kwamen ze op het idee van een biovergister, waarvan het plan dankzij diverse subsidies kon worden uitgewerkt en doorgerekend. Helaas voor de initiatiefnemers ging het plan uiteindelijk toch niet door: de biovergister zou niet in het landschap passen, zo bleek.

Gelukkig was er ook een Plan B: de energiecoöperatie Zonnedorpen voor de dorpen 't Zandt, Zijldijk, Zeedijk, Leermens, Garsthuizen en Godlinze. En dat vond wel doorgang. Met aanvankelijk vijftig leden (inmiddels meer dan 120) werd een lokaal zonnepark gebouwd met 1500 panelen op een paardenweide in 't Zandt, omringd met riethagen. De panelen wekken jaarlijks zo'n 400 duizend kilowattuur op, goed voor 10 procent van het stroomgebruik in de dorpen.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Criteria voor het beoordelen van ideeën

- > Verbetering: Is het een initiatief dat je straat, dorp of gebied kan verbeteren?
- > Gezamenlijkheid: Is het een initiatief dat ook van belang is voor anderen in je straat, dorp of gebied?
- > Inpasbaar: Is het een initiatief dat goed bij je dorp, je gebied en de inwoners past?

- > Realiseerbaarheid: Is het een initiatief dat gerealiseerd kan worden? (En heb je al een idee hoe?)
- > Schaalbaarheid: is het plan ook kleiner of groter te maken?
- > Historie: is het een nieuw project of borduurt het verder op eerdere dorpsplannen en -projecten?

Meer weten

Criteria Loket Leefbaarheid: <https://www.loketleefbaarheid.nl/criteria/>

Weet je al hoe je je idee kunt verwoorden?

Als je een idee hebt, zul je die vrijwel altijd moeten delen met anderen. Soms met bekenden – partner, buurman, vrienden, stamtafelgenoten – soms met officiële instanties als gemeentes, waterschappen, zorginstellingen, verzekeraars of ondernemingen. In alle gevallen dringt dan de vraag op hoe je ervoor zorgt dat je je idee zo goed mogelijk kunt verwoorden. En wel zodanig dat iedereen begrijpt wat je graag zou willen. Hoe doe je dat?

Dat formuleren van je idee is niet alleen voor die anderen van belang, maar ook voor jouzelf als bedenker, belanghebbende en initiatiefnemer. Veel ideeën zijn namelijk in het begin nogal vaag, soms zelfs abstract. Een paar steekwoorden: meer heb je vaak niet. Door je idee zo goed mogelijk te proberen te verwoorden, scherp je ook je eigen gedachten.

Als je bijvoorbeeld denkt aan het uiteindelijke project, wat zie je dan voor je? Borduurt je initiatief voort op iets wat al bestaat of is compleet nieuw? Heb je al een idee of het om een eenmalig initiatief gaat of om iets langdurigs? Als je ter ore komt dat er al een soortgelijk project gaande is, probeer dan ideeën, kennis, feiten, cijfers, ervaringen, netwerken en geld te bundelen. Kijk wie wat kan doen.

Probeer ook verder te kijken dan je neus lang is. Als je bijvoorbeeld merkt dat de straat waaraan je woont door toegenomen verkeersdrukke steeds onveiliger wordt, probeer dan uit te zoeken of er meer straten en wegen in je dorp zijn die daar last van hebben. Alleen de overlast in de Hoofdstraat proberen te beperken is belangrijk, maar als je deze verkeersveiligheidskwesitie kunt verbreden, maak je meer kans op steun.

Bijvoorbeeld in

In Opende hadden vier initiatiefnemers een gezamenlijke droom: een flink aantal levensloopbestendige nieuwbouwwoningen in het dorp bouwen, geschikt voor 55+’ers en jongeren met een verstandelijke beperking. Ze hadden ook al een plek op het oog: de oude Borgerhof, een boerderij die gesloopt zou worden, in het centrum van het dorp.

Bouwadviesbureau KUUB werd gevraagd een plan te maken en dit werd tijdens twee informatieavonden aan het dorp gepresenteerd, waar meer dan 200 dorpsbewoners op af kwamen. Enkele oudere inwoners besloten zich meteen in te laten schrijven.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Hoe omschrijf je een idee zo goed mogelijk?

- > Als je denkt aan het uiteindelijke project, wat zie je dan voor je?
- > Is het een eenmalig initiatief of gaat het om iets langdurigs?
- > Borduurt je initiatief voort op iets wat al bestaat of een eerder project?
- > Is er al een soortgelijk project gaande? Bundel dan ideeën, kennis, feiten, cijfers, ervaringen, netwerken en geld.

Meer weten

[Stappenplan Projectplan schrijven](https://werken-aan-projecten.nl/projectplan/projectplan-schrijven-stappenplan/): <https://werken-aan-projecten.nl/projectplan/projectplan-schrijven-stappenplan/>

[Levensloopbestendige huizen](https://langerthuisinhuis.nl/levensloopbestendige-woning/): <https://langerthuisinhuis.nl/levensloopbestendige-woning/>

Weet je al in welke vorm je je idee het beste kunt gieten?

Welke vorm is het meest geschikt voor het uitwisselen van je ideeën met anderen? Is een gesprekje aan de hand van een paar steekwoorden genoeg, moet je een tekening of een foto-collage maken of wordt je idee pas serieus genomen als je er minstens tien pagina's geschreven tekst aan wijdt, met omslag en al? Dat antwoord hangt – vanzelfsprekend – af van je doel en je doelstelling. Aan wie wil je dit idee voorleggen, en waarom?

Als je samen met een buurvrouw op een lentedag op het idee bent gekomen voor een dorpsmoestuin – want veel huizen op de wierde hebben maar kleine tuinen – dan zul je in deze fase eerst moeten omschrijven wat dat idee precies inhoudt. Hoe groot moet die moestuin worden? Waar ligt deze precies in het dorp? Wie mag er meedoen? Waarom zou je zo'n moestuin aanleggen? Wanneer zou er begonnen kunnen worden? Hoe denk je dit voor elkaar te krijgen?

In dit stadium hoef je nog niet op alle vragen een antwoord te hebben, maar moet je wel proberen alvast na te denken over de antwoorden. Bedenk hoe mensen die aan de andere kant van de tafel zitten – je mogelijke partners, ondersteuners, participanten – op je idee zullen reageren en welke vragen ze zouden kunnen stellen. Dan ben je al een heel eind op weg. De vorm van de presentatie volgt dan eigenlijk vanzelf: een publiek dat dichtbij je staat heeft minder context en uitleg nodig: die weten al van alles over je dorp, de bewoners en hun behoeftes. Wil je je idee ook met groepen bespreken die minder dichtbij staan, dan zul je meer moeten uitleggen.

Bij alles geldt: ga niet alleen uit van wat je zelf weet, maar probeer in te schatten wat de ander, met wie je misschien wilt sparren of samenwerken, wel of niet weet. Wat heeft de ander nodig aan informatie over je initiatief?

Bijvoorbeeld in

Toen de eerste plannen in 2014 ontstonden voor de wegverbreding van de N33 tussen Tjuchem en Steendam kwamen bezorgde burgers in het geweer. Samen met deskundigen sloeg de 'Werkgroep N33 Tjuchem' aan het bedenken, plannen en berekenen en kwam uiteindelijk met een variant (X1 genoemd) die het best zou zijn voor de dorpen en de omliggende gebieden.

Er werd goed naar de opdracht gekeken die Rijkswaterstaat gesteld had, en er werd geprobeerd de belangen van alle belanghebbenden in kaart te brengen: bevolking, landbouw, natuur, economie, recreatie en leefbaarheid. Bestuurders werden in een bus rondgereden door het gebied en op knelpunten en kansen gewezen, zonder meteen een oordeel te vellen.

Uiteindelijk werd voor deze 'bewonersvariant' gekozen. 'De plannen van de omwonenden scoren het beste op verkeersveiligheid en bereikbaarheid van de

noordelijke regio, twee belangrijke doelen van de verdubbeling,' schreven de Provincie en het Ministerie in een gezamenlijke persverklaring.

Het plan van 'Werkgroep N33 Tjuchem' waren daarvoor instrumenteel, zowel de inhoud als de vorm.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Vragen om je idee beter te kunnen formuleren

- > *Wat?* Wat houdt je idee precies in?
- > *Wie?* Voor wie zou dit initiatief heel belangrijk kunnen zijn? (En voor wie iets minder?)
- > *Waar?* Over welke plek gaat je idee? Waar vindt het initiatief plaats?
- > *Wanneer?* Wanneer zou het moeten beginnen? Hoe lang gaat het duren?
- > *Hoe?* Hoe kan je dit initiatief voor elkaar krijgen?

Meer weten

[Handleiding VNG Wijk- of dorpsplan maken](#)

<https://vng.nl/files/vng/publicaties/2016/20160617-wijk-of-dorpsplan-maken-handleiding-bewoners.pdf>

[Intermediair – 5 tips voor een presentatie:](#)

<https://www.intermediair.nl/persoonlijke-groei/competenties/5-tips-om-je-goed-te-presenteren-aan-jouw-publiek?referrer=https%3A%2F%2Fduckduckgo.com%2F>

Ken je iemand die je kan helpen bij het verwoorden van je idee?

Vaak is het goed om in deze fase iemand van buitenaf te betrekken bij het verwoorden of verbeelden van je ideeën. Het beste zou het zijn als dit iemand is die geen belangen heeft bij je initiatief, misschien zelfs helemaal niet in je dorp of gebied woont, en daardoor grotendeels neutraal is. Zulke buitenstaanders stellen meestal andere vragen dan de mensen om je heen, nemen je idee serieus en gaan er niet bij voorbaat van uit dat iets lukt of mislukt.

Soms kun je hier zelfs professionals of professionele organisaties voor gebruiken. Als je bijvoorbeeld graag samen met dorpsbewoners iets met duurzame energie wil doen, dan heeft de [Groninger Energiekoepel](#) (GrEK), het Servicepunt van [Lokaal Energie Voorwaarts](#) (LEV) en het landelijke [Buurkracht](#) allerlei hulpmiddelen om de geesten te scherpen en ideeën vormen te geven, zoals de Factsheet [Starten met een project](#). Ook de dorpencoördinator of gebiedsregisseur kan hier een rol in spelen.

Er zijn meer van dit soort methodes die je heel doelgericht door de ideeënfase heen helpen en je tegelijkertijd bijstaan om zo goed mogelijk te formuleren wát je nou precies wilt, als dorpsbewoner en hoe je je idee het beste kunt verwoorden.

Bijvoorbeeld in

Zo werd in Niehove (Westerkwartier) in 2016 namens Dorpsbelangen een informatieavond gehouden door Groninger Dorpen over duurzaamheid en energie. Op die avond werd ook de methode van Buurkracht besproken en naar aanleiding daarvan werd ondersteuning gezocht bij deze landelijke organisatie. Uiteindelijk werd het initiatief omgezet in een heus project, [Zon4ons](#), met steun van vijf vrijwilligers uit het dorp. Gemikt werd op zo'n vijftig leden die deel uit zouden maken van deze energiecoöperatie, maar het werden er meer dan honderdtwintig die met elkaar een kleine 1600 panelen aanschafte, verspreid over zeven landbouwschuren in Ezinge, Houwerwijn, Oldehove, Niehove, Den Ham en Fransum. Een bestuurslid: 'Financieel ziet het er heel goed uit. Het lijkt erop dat we de investeringen binnen 4 jaar terugverdienen. Vaak duurt dat 7 jaar.'

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Dorpen- of gebiedscoördinator: schakel tussen dorp en gemeente

Een aantal Groningse gemeentes heeft een dorpencoördinator aangesteld: een medewerker die zich op een of meer dorpen richt en het gemeentelijk apparaat rechtstreeks verbindt met de inwoners. Daardoor hoeven dorpsbewoners niet allerlei loketten langs, maar kunnen ze voor initiatieven eerst bij de coördinator terecht. Een dorpencoördinator moet daarvoor goede ingangen hebben in de dorpen, als in het

gemeentelijk apparaat en moet initiatieven kunnen nemen voor vergaderingen en meetings.

Normaliter worden wat grotere initiatieven naar de gebiedsregisseur gesluisd. Die hebben verschillende dorpen of stadswijken onder hun hoede, weten wat er speelt, en zijn in principe het eerste aanspreekpunt voor dorpsbewoners en hun initiatieven.

De belangrijkste taken van de dorpencoördinator zijn:

- verantwoordelijkheid voor de coördinatie tussen college / gemeenteraad en dorpsbelangbesturen;
- organiseren en bijwonen van bestuurlijk overleg tussen college en de dorpsbelang-besturen en zorgen voor de afhandeling. Daarnaast de organisatie van een jaarlijks plenair overleg tussen college en dorpsbelangbesturen;
- het betrekken van de dorpsbelangbesturen bij [gemeentelijke plannen](#);
- overleg en terugkoppeling met portefeuillehouders, leidinggevend, overige collega's en dorpsbelangbesturen;
- maken van beleidsvoorstellen, gericht op de optimalisering van de communicatie tussen dorpsbelangen en gemeentebestuur;
- afhandeling van de jaarlijkse financiële vergoeding aan dorpsbelangbesturen;
- aanspreekpunt voor de besturen van Dorpsbelangen.

Meer weten

[Lokale energie voorwaarts: starten met een project](#)

[Groninger Energiekoepel \(GrEK\)](#)

[Buurkracht](#)

Weet je al welke partijen een rol gaan spelen als je idee een initiatief gaat worden?

Denk in dit stadium goed na over wie er allemaal bij je initiatief betrokken zullen worden – nu en in de toekomst. Wie komen er allemaal op je pad: binnen en buiten je directe omgeving? Als je een ideetje voor een dorpsmoestuin wilt ontwikkelen tot een volwaardig initiatief zul je niet alleen te maken krijgen met de eigenaar van de grond – bijvoorbeeld een akkerbouwer wiens land grenst aan je dorp – maar ook met de burens van dat stukje grond wiens uitzicht drastisch zal veranderen, als je initiatief doorgang vindt. En misschien met de vereniging Dorpsbelangen, die je misschien kan helpen om het idee te vervolmaken en in het dorp te ‘verkopen’. En zeer waarschijnlijk met de gemeente, die met het bestemmingsplan in de hand zal kijken of zo’n dorpsmoestuin er op die plek wel mag komen.

Als je nu al nadenkt over deze mogelijk betrokken personen en instanties, zul je teleurstellingen voorkomen. En als je het goed aanpakt zul je ook op minder weerstand stuiten als je idee eenmaal een initiatief, een plan of zelfs een project wordt.

Bijvoorbeeld in

ZorgSaam Aduard ontstond nadat een vrijwilliger van ZorgSaam Oldehove een presentatie gaf in de Buurthuiskamer van Aduard en vertelde hoe zo’n zorgservice eruit kan zien. Is dit nou niet iets voor Aduard, was meteen de vraag waar luidkeels ‘ja’ op werd geantwoord. Vrijwilligers van de Buurthuiskamer gingen aan de slag en vonden al snel steun bij een hele reeks organisaties: Dorpsbelangen, Aduard Helpt, GKV Ontmoetingskerk, Protestantse Gemeente Aduard en Platform Kerken Westerkwartier. Een unieke samenwerking kwam van de grond die resulteerde in de werkgroep ZorgSaam Aduard.

Het project begon heel laagdrempelig. Iemand van Dorpsbelangen bleek een Nokia met oplader over te hebben en Aduard Helpt wilde het beltegoed wel betalen. Een dorpsbedrijf deed de opmaak van de flyers, die vervolgens huis aan huis werden bezorgd. Via Menzis werd een laptop geregeld. Stukje bij beetje kwam ZorgSaam Aduard tot leven.

Op de flyer konden dorpelingen aangeven of ze bereid waren te helpen of dat ze zelf een hulpvraag hadden – van vervoer tot klusjes. De vrijwilligers kregen een korte instructie en de ingevulde flyers werden in een systeem gezet, zodat de zorgorganisatie precies in kaart heeft welke hulpvragen er zijn en welke hulp geboden kan worden. Aan de hand van deze informatie werd een rooster gemaakt en kon ZorgSaam Aduard van start.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Medestanders en mogelijke tegenstanders: zes vragen

- > Kun je het idee alleen uitwerken of heb je anderen nodig?
- > Wie zouden dit nog meer willen? Wie zouden dit ondersteunen?
- > Tot hoever reikt je idee? Hoe groot is je ambitie?
- > Wie krijgen allemaal te maken met je project als het doorgang vindt?
- > Wie zijn de groepen in je straat/wijk/dorp/gebied waar je in ieder geval mee te maken zult krijgen? (Denk aan dorps- en buurtverenigingen, bewoners, ondernemers, stichtingen, kerken, gemeente en andere instanties.)
- > Wie zijn de vertegenwoordigers van deze groepen?
- > Wat zou het voordeel voor hun kunnen zijn? Waar ligt hun belang?

Meer weten

[Groninger Dorpen – Leefbare dorpen](https://groningerdorpen.nl/in-een-leefbaar-dorp/) <https://groningerdorpen.nl/in-een-leefbaar-dorp/>

Kun je genoeg steun krijgen voor je ideeën?

Als je eenmaal je idee zo scherp mogelijk hebt verwoord en de betrokken partijen hebt geïdentificeerd, kun je proberen antwoord te geven op de lastige vraag of je idee op voldoende steun kan rekenen in je dorp of gebied – bij de personen, groepen en instanties die te maken zullen krijgen met je initiatief. Kijk daarbij verder dan het gebruikelijke cirkeltje om je heen (zie ook kader [Vragen om je idee beter te kunnen formuleren](#)) en ook verder dan de betrokkenen. Ook een bewoner die ver van het dorpsmoestuintje afwoont, kan bijvoorbeeld grote bezwaren tegen de aanleg hebben, bijvoorbeeld omdat hij hier dagelijks wandelt met zijn hond of liever niet het vertrouwde landschap ziet veranderen.

Tijdige communicatie is dus geboden. Wacht niet te lang met het formuleren van je idee en het communiceren ervan naar je dorpsgenoten en hun belangrijkste bloedgroepen. Probeer input te krijgen – op welke manier dan ook. Soms beginnen er namelijk al in een vroeg stadium geruchten te ontstaan. Bijvoorbeeld dat het nieuwe project alleen voor een selecte groep bewoners is. De initiatiefgroep moet dan veel werk verrichten om dit negatieve gevoel weg te poetsen, bijvoorbeeld door een open brief naar de dorpskrant en de dorpswebsite te sturen en tijd in te ruimen op de agenda van de dorpsvergadering. Maar al met al kostte het wel veel moeite om het tij te keren.

Bijvoorbeeld in

In Den Andel werd de oude basisschool, De Holm, in 2015 gesloten. Twee buurvrouwen, Sandra Dijksterhuis en Marja Heijnen, betreurden dat omdat daarmee een vaste ontmoetingsplek van veel dorpingen weg viel. Ze kwamen op het idee om de oude school opnieuw in te richten, maar nu als ontmoetingsplaats. Maar hoe doe je dat? Hoe ga je het precies inrichten en hoe zorg je ervoor dat je genoeg steun krijgt voor je plannen?

Daarvoor belden de initiatiefnemers huis aan huis aan, begonnen met een crowdfundingactie (die € 18.000 op zou leveren) en riepen ze op om ideeën te leveren voor het toekomstig gebruik van de voormalige school. Dat ging onder de vlag van 'Netwerk Den Andel', een onderafdeling van de vereniging Dorpsbelangen, waarvanuit diverse initiatieven worden ontplooid. Op deze openbare oproep kwamen zo'n dertig ideeën binnen van ruim vijftien inwoners. Die ideeën werden gegroepeerd en op een dorpsavond in oktober 2015 besproken door de aanwezigen, van commentaar voorzien, verder uitgewerkt en fijngeslepen.

Op deze manier kregen de initiatiefnemers niet alleen een hele reeks nieuwe ideeën aangereikt, maar wisten ze ook vanaf het begin een aantal dorpingen aan zich te binden. Bovendien werd de oproep breed uitgedragen in het dorp, via de

dorpskrant en werd het idee om de school te herbestemmen als ontmoetingsplaats het gesprek van de dag. Door de oproep werd het idee een dorpsinitiatief. Meer dan 53% van het dorp bleek, bij een latere meting, positief over het idee. (En dat is voor een dorpsinitiatief behoorlijk veel.)

Vergeet bij dit alles niet dat andere, officiële instanties ook altijd zullen vragen naar wat zij vaak ‘het draagvlak’ noemen. Is er wel genoeg steun voor de plannen of is het een wild idee van een paar dorpingen? Zo waren de verzamelde ideeën in Den Andel ook van belang om de gemeente Winsum – destijds eigenaar van de school – te overtuigen van de noodzaak om De Holm een nieuwe, openbare bestemming te geven.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Tips om steun te krijgen voor je initiatief

- > Communiceer je ideeën zo vroeg mogelijk in dorps- en streekkranten, op dorpswebsites en/of sociale media.
- > Doe briefjes huis-aan-huis of in de brievenbussen.
- > Laat je stem horen op inspraakavonden.
- > Roep op om mee te denken: alle input is in dit stadium van belang.
- > Neem contact op met vertegenwoordigers van verschillende belangengroepen (zie kader): dorps- en buurtverenigingen, ondernemersverenigingen, stichtingen, kerken, en gemeente en vraag om input en steun.

Meer weten

Toolkit bewonersparticipatie platteland

<https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/Dorpsbewoners%20maken%20het%20dorp%20%5BMOV-221518-0.3%5D.pdf>

Weet je of er mogelijke tegenstanders zijn – en wie, en waarom?

Honderd procent steun verwerven vanuit je straat, dorp of gebied lukt vrijwel niemand. Dorpen bestaan nu eenmaal uit individuen met verschillende achtergronden en er zijn altijd inwoners die – om wat voor reden dan ook – jouw idee niet zullen zien zitten. Probeer geen ijzer met handen te breken.

Hoewel je niet al te veel energie moet besteden aan deze mogelijke ‘tegenstand’, is het toch goed om in dit stadium met elkaar te bespreken hoe je hiermee om zult gaan – nu en later. Als iedereen weet wat je moet doen zodra tegenstand zich aandient, kun je niet al te veel verrast worden. Bovendien is het een goede oefening en scherpt het je bij het formuleren van je ideeën. Tegenstand kan soms louterend werken – als je daar op een goede manier op reageert.

Bijvoorbeeld in

In Garrelsweer richtte een aantal verontruste burgers het Actieteam Aardbeving Garrelsweer (A.A.G.) op, dat een stem geeft aan huiseigenaren en huurders, de ongelijkheid in het dorp wil tegengaan en de veiligheid wil vergroten. Achtergrond ervan was dat de versterkingsaanpak volgens hen kon leiden tot tweedeling en wrijving in het dorp. ‘Wij willen dat héél ons dorp versterkt wordt op een menselijke manier, zonder onnodige extra overlast voor onze inwoners,’ zei een woordvoerder. ‘Want de aardbevingsproblematiek is al verdrietig genoeg en wij willen niet dat de versterking zorgt voor nog meer verdriet in ons dorp!’

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Wie zijn je mogelijke voor- of tegenstanders?

- > Welke voordelen en kansen biedt je initiatief aan diverse partijen?
- > Welke individuen of partijen zouden dit initiatief meteen omarmen?
- > En welke partijen moet je een beetje ‘aanduwen’?
- > Welke individuen of partijen gaan met grote zekerheid dwarsliggen?
- > Waarom zouden ze tegen dit initiatief zijn?
- > Wat zou hen eventueel kunnen bewegen om toch mee te doen?
- > Wie moet je daarvoor aanspreken?
- > Op welke manier moet je ze aanspreken?
- > Heb je daar hulp van buiten voor nodig?

Meer weten

5 tips voor het omgaan met kritiek

<https://www.expertacademy.be/nl/blog/1272/persoonlijke-ontwikkeling/omgaan-met-kritiek-of-negatieve-feedback-5-tips>

Wie gaat er in je initiatiefgroep plaatsnemen?

Belangrijk in deze fase is dat je van je ideeën een initiatief probeert te maken. Daarvoor heb je vaak anderen nodig. Medestanders. Mensen die iets kunnen waar jij misschien niet zo goed in bent. Denkers en doeners. Mensen die ideeën hebben, goed kunnen organiseren, contacten hebben, de voortgang scherp in de gaten kunnen houden en ook nog een scherpe begroting kunnen opstellen, bestaan die? Zorg dus dat je mensen met de juiste achtergronden en capaciteiten om je heen verzameld.

Kijk daarbij verder dan je gebruikelijke kringetje. Als je nog iemand mist (zie kader), vraag dan rond bij de vereniging voor dorpsbelangen, bij (sport)verenigingen, schoolbestuurders of ondernemers in je dorp of zij mensen kennen die verstand of ervaring hebben op een terrein waar het huidige groepje minder goed in is. Financiën bijvoorbeeld. Communicatie (met je dorpsgenoten én met instanties). Subsidies. Juridische zaken.

Maak dit groepje ook weer niet té groot. Met tientallen enthousiaste mensen zullen de vergaderingen van een initiatiefgroep lang duren en komen besluiten moeizaam van de grond. Probeer dus een compact groepje om je heen te verzamelen, waarmee het makkelijk overleggen is en waar men elkaar goed aanvult qua vaardigheden, denkwijzes en inzichten.

Het is ook lang niet altijd nodig dat de mensen die de oorspronkelijke ideeën verzonnen, de leidende rol moeten hebben in deze initiatiefgroep. Soms zijn anderen beter in het organiseren en het communiceren, en kunnen de ideeën mensen een stapje opzij doen om advies te blijven geven.

Belangrijk is vooral dat er binnen de initiatiefgroep enkele mensen zijn die zich verantwoordelijk voelen, hun schouders eronder willen zetten, en daarvoor ook tijd en energie hebben. Goede bedoelingen en goede ideeën brengen je een heel eind, maar doorzettingsvermogen, verantwoordelijkheid en communicatieve vaardigheden zijn bij dit soort projecten net zo belangrijk.

Bijvoorbeeld in

Zo werd de zorgstichting *Wedde dat 't lukt* opgericht om inwoners van Wedde, Veelerveen en Vriescheloo zolang mogelijk zorg te laten krijgen en zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Initiatiefnemer was de plaatselijke huisarts die tijdens een nascholing in 2012 kennismakte met diverse vormen van bottom-up-projecten in de zorg. De arts ging in gesprek met sleutelfiguren in het dorp en ontwikkelde samen met hen een plan waarin dorpsbewoners elkaar zoveel mogelijk helpen wanneer zij zorg- of welzijnsvragen hebben. Een netwerk van honderden vrijwilligers helpt sinds begin 2015 dorpsbewoners die zorg nodig hebben. Omdat een professionele dorpsondersteuner de vrijwilligersorganisatie regelt, kon huisarts Hans Berg zich

langzaam terugtrekken om met een gerust hart in 2020 met pensioen te gaan: zijn initiatief was in veilige handen.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Hoe identificeer je de rollen in je initiatiefgroep?

- > Wie zijn de doeners, wie zijn de denkers?
- > Wie zijn de critici (ja, die zijn altijd nodig!)?
- > Wie zetten de boel op scherp?
- > Wie houden de boel bij elkaar?

Meer weten

Tips: hoe stel je een goed projectteam samen?

<https://zakelijk.infonu.nl/diversen/66382-hoe-stel-je-een-goed-projectteam-samen.html>

Is je initiatief daadwerkelijk een project aan het worden?

Als je een kleine maar enthousiaste groep mensen om je heen hebt verzameld met verschillende vaardigheden en ervaringen kun je naar de volgende fase en proberen om van je initiatief een echt werkbaar project te maken. Met een plan en een doel, budget en een planning. Alleen sla je dan één cruciale stap over. Namelijk: kijken in hoeverre je initiatief past in de ideeën die er al bestaan over de toekomst van je dorp of gebied? En hoe verhoud je je tot je buurdorpen, tot de gemeente en de provincie?

Stel dat het buurdorp ook net van plan is om dorpsmoestuin op te richten – en nog wel op land aan jullie kant van hun dorp. Of dat de provincie een meerjarenplan heeft opgesteld waarin toekomstideeën, kaders en regels staan over zelfvoorzienendheid van dorpen en grondbeheer. Kijk dus goed om je heen welke toekomstvisies en -plannen er binnen en buiten je dorp al zijn ontwikkeld.

Bijvoorbeeld in

Toen enkele inwoners van de gemeente Westeremden in 2018 zich voorstelden hoe mooi het zou zijn om een officiële wandelroute te hebben in het prachtige cultuurhistorische gebied rond hun dorp – een oude monding van de verdwenen rivier de Fivel – kwamen ze er al snel achter dat ze niet alleen met de gemeente (Loppersum) te maken zouden krijgen, maar ook met het waterschap Noorderzijlvest, de stichting Landschapsbeheer Groningen en de verschillende eigenaren van landerijen waar de ruim 14 kilometer lange route langs zou lopen. Samen met deze partijen wist de initiatiefgroep ook de Rabobank, de stichting Stem en Loket Leefbaarheid voor het plan te winnen, zodat de route in het landschap kon worden uitgezet en bewegwijzerd. Een informatiebord op het Dorpsplein en een [download-folder](#) tonen sindsdien de rijke historische en natuurhistorische achtergronden van de route die loopt langs de vroegere zeeboezem, waar de lang geleden verdwenen rivier de Fivel zijn water op loosde.

Bij het Westeremder Ommetje ging het bijvoorbeeld om een initiatief van een groepje bewoners van Westeremden, maar de culturele en natuurhistorische wandelroute rond het dorp was een samenwerking van het dorp en de dorpsvereniging met het waterschap Noorderzijlvest, de toenmalige gemeente Loppersum, Landschapsbeheer Groningen en de verschillende eigenaren van landerijen.

[Meer over dit dorpsproject](#)

Kader

5 tips voor geslaagde dorpsprojecten

- * Werk samen met zoveel mogelijk partijen: van bedrijven en verenigingen tot particulieren en passanten.
- * Probeer te begrijpen welke belangen er allemaal spelen.
- * Zorg ervoor dat iedereen aan het woord komt – ook zij die minder gewend zijn op de voorgrond te treden.
- * Geef genoeg ruimte en tijd om zorgen te formuleren.
- * Timmer een plan niet helemaal dicht: laat genoeg speelruimte voor onderhandeling en aanpassing.

Meer weten?

[Natuurbeheerplan Provincie Groningen](https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/natuur-en-landschap/natuur-en-landschapsbeheer-snl/)

<https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/natuur-en-landschap/natuur-en-landschapsbeheer-snl/>

[Landschap Provincie Groningen](https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/natuur-en-landschap/landschap/)

<https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/natuur-en-landschap/landschap/>

Ik ben een bewoner van een Gronings dorp en...

ik heb al een heel plan klaar voor een dorpsproject

[Bij welke bestaande plannen en visies past ons initiatief?](#)

[Met welke organisaties moeten we in ieder geval in gesprek?](#)

[Hoe krijgen we iedereen om de tafel?](#)

[Wat moeten we doen als je dorp een \(toekomst\)visie mist?](#)

[Kan de dorps- of toekomstvisie ook worden aangescherpt?](#)

[Hoe moeten we de adviezen en visies in ons projectplan verwerken?](#)

[Hoe krijgen we de financiering rond? Moeten we subsidie aanvragen?](#)

Bij welke bestaande plannen en visies past ons initiatief?

Niemand is een eiland en dat geldt zeker voor dorpen en hun bewoners. Als bewoner van een Gronings dorp maak je deel uit van allerlei groepjes, clubjes en structuren – soms zonder dat je daar heel erg bewust van bent. Ook jullie initiatief om je buurt, dorp of gebied te verbeteren heeft vaak iets te maken met grotere zienswijzen, structuren en schema's, zoals dorps- en gebiedsvisies van Dorpsbelangen en de toekomstplannen van instituten, gemeentes, de provincie en soms zelfs het Rijk. Niet elk initiatief zal met dat soort organisaties en plannen te maken krijgen, maar vaak is dat wel het geval: jullie initiatief zal invloed hebben en allerlei andere belangen raken. In dit hoofdstuk gaan we daarom in op de vraag hoe jullie initiatief het beste kan worden ingepast in de grotere beleidsplannen en -structuren.

Het eerste wat je nodig hebt om je eigen initiatief in grotere verbanden te zien, is een overzicht van de belangrijkste plannen en visies in en rond je buurt, dorp of gebied. Google op 'Toekomstvisie' of 'Dorpsvisie' en de naam van je dorp en je krijgt al een mooi overzicht van de verschillende visies die eerder opgesteld zijn.

Bedenk daarbij met welke instanties en instellingen jullie allemaal in de nabije toekomst te maken zullen krijgen als je je initiatief verder gaat ontwikkelen tot een project. Wie is al bezig op dit gebied? Van wie zul je toestemming moeten krijgen om je project uit te voeren? Welk instituut deelt de lakens uit op dit terrein? Bij wie kun je financiële ondersteuning vragen? Welke instelling is de spil in het netwerk? (Zie kader [Met welke partners krijg je allemaal te maken bij een dorpsproject.](#))

Bijvoorbeeld in

Toen enkele inwoners van de gemeente Westeremden in 2018 zich voorstelden hoe mooi het zou zijn om een officiële wandelroute te hebben in het prachtige cultuurhistorische gebied rond hun dorp – een oude monding van de verdwenen rivier de Fivel – kwamen ze er al snel achter dat ze niet alleen met de gemeente (Loppersum) te maken zouden krijgen, maar ook met het waterschap Noorderzijlvest, de stichting Landschapsbeheer Groningen en de verschillende eigenaren van landerijen waar de ruim 14 kilometer lange route langs zou lopen. Samen met deze partijen wist de initiatiefgroep ook de Rabobank, de stichting Stem en het loket Leefbaarheid voor het plan te winnen, zodat de route in het landschap kon worden uitgezet en bewegwijzerd. Een informatiebord op het Dorpsplein en een [download-folder](#) tonen sindsdien de rijke historische en natuurhistorische achtergronden van de route die loopt langs de vroegere zeeboezem, waar de lang geleden verdwenen rivier de Fivel zijn water op loosde.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Met welke visies en plannen kun je te maken krijgen?

> [Dorpsvisies](#) (vaak ook toekomstvisie geheten): plannen die vanuit het dorp – soms met hulp van gemeentes, Groninger Dorpen of andere professionele organisaties– tot stand zijn gekomen en die laten zien wat de identiteit is van een dorp, wat de zwakke en sterke punten zijn, wat de dorpsbewoners willen op het gebied van bijvoorbeeld wonen, leven en ondernemen, vervoer en verkeer, natuur en omgeving, leefbaarheid, zorg en energie en wat hun prioriteiten zijn. Voorbeeld: [Tjuchem: Dorp met een visie 2017-2027](#)

> *Gebiedsplannen*: plannen die vaak door gemeentes zijn opgesteld en die vaak over de toekomst van een groter gebied gaan. Voorbeeld: De gebiedsvisie [Middag-Humsterland](#) of die van 't Zandt ('t Zandt op de kaart).

> Provinciale plannen en visies, meestal uitgewerkt op gebiedsoverstijgende thema's zoals over [natuur](#), [ruimte](#), wonen, vervoer, toerisme en recreatie, energie, educatie en cultuur. De provincie Groningen heeft een hele [reeks](#) van dit soort plannen en toekomstvisies.

> Plannen van instellingen als [Landschapsbeheer](#), stichting het [Groninger Landschap](#) en [Staatsbosbeheer](#), waterschappen als [Noorderzijlvest](#) en [Hunze en Aa's](#), erfgoedbeheerders als [Erfgoedpartners](#) en de stichting [Groninger kerken](#), vervoersbedrijven als [Arriva](#), [NS](#) en [qbuzz](#) en het [OV Bureau Groningen](#), etcetera. (De toekomstplannen staan vaak in de jaarverslagen, evenals namen van – plaatselijke – beleidsmedewerkers, adressen en mailadressen, etcetera.).

> Toekomstplannen van derden, zoals het Nationaal Programma Groningen dat in 2020 onder de titel *Toukomst ideeën* zocht voor de ruim 100 miljoen euro die beschikbaar was gesteld door de Nederlands overheid.

Meer weten

[Landschap Provincie Groningen](#)

Met welke organisaties moeten jullie in ieder geval in gesprek?

Met een paar instanties krijg je vrijwel altijd te maken. Allereerst de vereniging Dorpsbelangen – soms ook wel dorpscoöperatie, dorpsraad of plaatselijke belanggeheden. Deze organisatie vertegenwoordigt het dorp, beheert vaak het dorpshuis en – het belangrijkste – heeft vaak plannen opgesteld waarin de toekomst van het dorp wordt geschetst: de dorpsvisie. Die toekomstschets bevat meestal belangrijke aanwijzingen in hoeverre je plan in lijn is met de ideeën van je andere dorpsbewoners.

De tweede instantie waar je hoogstwaarschijnlijk mee te maken krijgt, is de gemeente. Die is immers politiek en bestuurlijk verantwoordelijk voor het dorp, maakt beleid en bestemmingsplannen, houdt toezicht op de woningbouw, geeft vergunningen af, is verantwoordelijk voor het onderhoud van wegen, terreinen en gebouwen en voert landelijke wetten uit.

Sommige gemeentes hebben een dorpencoördinator of een gebiedsregisseur aangesteld (zie kader [Dorpen- of gebiedscoördinator: schakel tussen dorp en gemeente](#)), die de belangrijkste brug vormt tussen bewoners(organisaties) en gemeenten. Als je weet wie deze persoon is en hoe je hem of haar kunt bereiken, ben je al heel wat stappen verder.

Met een van deze twee vaste partners zul je meestal als eerste een gesprek hebben. De vertegenwoordiger van dorpsbelangen of van de gemeente weet vaak welke andere mogelijke partners en belanghebbenden je aan zou moeten spreken en hoe je dat het beste kunt doen. Meestal is het een kwestie van doorzetten en doorvragen tot je de juiste sleutelpersoon hebt gevonden, maar als je die eenmaal hebt gevonden, scheelt het je enorm veel tijd en heb je minder kans dat je er later achter komt dat je een belangrijke schakel hebt gemist.

Soms is ook een andere route mogelijk, bijvoorbeeld omdat je project over een onderwerp gaat waar een goede infrastructuur, advies en ondersteuning al aanwezig zijn. Energie bijvoorbeeld: wie iets met duurzame lokale energie wil doen of de mogelijkheden tot een energiecoöperatie wil oprichten, kan zich het beste tot de GreK richten (Groninger Energiekoepel) richten. En wie een project wil starten dat met het landschap en de natuur rondom het dorp te maken heeft, kan het beste meteen naar Landschapsbeheer Groningen gaan.

Kom je er niet uit, benader dan [Groninger Dorpen](#), waar men je op weg kan helpen om de juiste sleutelpersonen te vinden.

Bijvoorbeeld in

Voor elkaar klaarstaan is niet altijd meer vanzelfsprekend in de Groninger dorpen. Vandaar dat in Roodeschool een burgerinitiatief ontstond om hulpvragen te

vergemakkelijken en vraag en aanbod bij elkaar te brengen. [Veur Mekoar Roodeschool](#) probeert hulpvragenden over een drempel te helpen. 'Moet u een keer naar het ziekenhuis en heeft u geen vervoer? Een incidenteel klusje? Heeft u talenten of een hobby waar u anderen blij mee kan maken? Ook dan mag u ons benaderen.'

Dit project werd gesteund en geïnitieerd door de voormalige gemeente Eemsmond die merkte dat in veel dorpen het aanbod aan vrijwilligerswerk en mantelzorg vaak versnipperd was – iets waar de dorpen zelf ook mee worstelden. Dorpsbewoners werden daarom gekoppeld aan verschillende zorg-, jongeren- en oudereninstellingen, en gingen in overleg met de dorpencoördinator van de gemeente. Eerst werd daarvoor samen met dorpsbelangen een sterkte/zwakte-analyse (SWOT) per dorp gemaakt om de stand van zaken op het gebied van mantelzorg en vrijwilligerswerk in kaart te brengen. Daarna werden de ondersteuningsvragen van dorpsbewoners omgezet in een werkplan en een digitaal platform dat – dankzij de inzet van vrijwilligers – nog steeds draait.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Partijen waarmee je te maken kunt krijgen bij een dorpsproject

- > Vereniging voor Dorpsbelangen
- > Gemeente
- > Provincie
- > Buurdorpen
- > Ondernemers in en rond de dorpen (waaronder landbouwers)
- > Landschapsbeheer Groningen
- > Waterschap
- > Vervoersondernemingen (Arriva, Qbuzz)
- > Staatsbosbeheer
- > stichting Groninger Landschap
- > stichting Oude Groninger Kerken
- > Erfgoedinstellingen
- > Energieprojectadviseurs zoals de Groninger Energiekoepel (GrEK).
- > Mogelijke financiers en/of sponsoren als banken, makelaars, bedrijven
- > Subsidie-instanties als het Prins Bernhard Cultuurfonds, provincie, Fonds Nieuwe Doen en het Waddenfonds.

Meer weten

[Overzicht](#) voor alle verantwoordelijkheden en werkzaamheden van gemeentes.

Dorpencoördinator gemeente Het Hogeland

<https://socialekaartgroningen.nl/organisatie.php?id=2034>

[Sociale vitaliteit organiseren](#) (provincie Groningen):

https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Beleid_en_documenten/Documentenzoeker/Wonen_en_welzijn/Sociale_vitaliteit_organiseren_-_hoe_doe_je_dat.pdf

Weet je hoe je iedereen om de tafel kunt krijgen?

Als je – samen met iemand van dorpsbelangen, Groninger Dorpen of de dorpencoördinator van de gemeente – eenmaal de juiste partners en belanghebbenden hebt geselecteerd, zul je moeten proberen iedereen om de tafel te krijgen. Natuurlijk is het fijn als je voordien al met mogelijke partners hebt gesproken, maar uiteindelijk zul je het gesprek gezamenlijk aan moeten gaan.

Het spreekt vanzelf dat je goed voorbereid moet zijn en je idee zo goed en scherp mogelijk kunt formuleren (zie [Weet je al hoe je je idee kunt verwoorden?](#) en [Weet je al in welke vorm je je idee het beste kunt gieten?](#)). Probeer zo concreet mogelijk te zijn: wat hebben jullie precies voor ogen, wat is het doel en de doelgroep, om wat voor bedragen gaat het, wat is het tijdsplan en – het allerbelangrijkste – wat verwacht je van de personen die hier om de tafel zitten? Hoeven ze alleen te reageren op wat je zegt, of moeten ze ook eigen inbreng hebben, wil je dat ze zich voorbereiden? Probeer zo feitelijk en efficiënt mogelijk te zijn. Heb je de juiste personen bij elkaar, gebruik die mogelijkheid dan ook en blijf niet hangen in vage voornemens.

Ook hier speelt de sleutelpersoon – vaak de dorpen- of gebiedscoördinator van de gemeente – een hoofdrol. Die kan je immers helpen om te bepalen wie je als eerste zou moeten hebben om de andere partijen rond de tafel te krijgen. Ook kan hij of zij helpen om te kijken hoe je deze functionaris het beste kunt benaderen. Kijk ook naar de belangen van deze persoon en zijn organisatie en formuleer zo scherp mogelijk wat het voordeel zou kunnen zijn van jouw project voor deze organisatie, instelling of vereniging. Welke doelstellingen van hen komen hierdoor dichterbij? Is het bijvoorbeeld alleen maar goed voor het imago of ook voor iets anders?

Centraal hierin staan de plannen en toekomstvisies. Wat willen je mogelijke samenwerkingspartners? Wat missen ze nog? Laat je niet meteen ontmoedigen. Bij tal van initiatieven in Groningen – van Ulrum tot Ter Apel – bleek de aanhouder een volhouder en dus een winnaar, gewoon door de adviezen van anderen te volgen.

Bijvoorbeeld in

In 't Zandt namen twee dorpsbewoners het initiatief om het terrein van de plaatselijke voetbalvereniging – opgeheven in 2017 – om te bouwen tot een plek waar mensen van buiten onderdak konden krijgen en het prachtige landschap van Noord-Groningen konden leren kennen. Een camping. Maar meer dan dat. Veel meer. Een plek voor gemeenschappelijkheid en opvang. De gemeente vond het een prachtig idee en gaf de stichting toestemming om het voetbalterrein en de gebouwen – de voormalige kleedkamers en de voetbalkantine – voor een symbolisch bedrag te huren.

Maar een camping is slechts een deel van het jaar open, en dus kregen ook andere ideeën de kans om ontwikkeld te worden. Er kwam een winkel en er werden plannen gemaakt voor een recreatiepark. Maar hoe kun je daar ondersteuning voor krijgen als de inkomstenbronnen nog zo beperkt zijn? De stichting sprak daarvoor met het Noorderpoortcollege in Groningen over het begeleiden van vroegtijdige schoolverlaters, met bureau Halt (taakstraf jongeren), en met het Werkplein Fivelingo over de reïntegratie van werkzoekenden. Op deze manier zou het voormalige voetbalterrein een levendige opvangplek worden voor dorpsgenoten en mensen van buiten.

Bij het Noorderpoort en het Alfa-college ging het bijvoorbeeld om leerlingen die veel moeite hebben met het schoolsysteem. 'Wel leerbaar, niet schoolbaar', aldus de initiatiefnemer. Doel was om deze bijzondere leerlingen op een laagdrempelige manier te laten wennen aan sociale omgang en werktaken. Daarvoor komen ze drie dagen per week bij Landgoed DeCamping waar ze 's ochtends schoolopdrachten doen en 's middags meewerken, bijvoorbeeld bij het onderhoud van veld en bos of bij het maken van bloembakken voor het dorp.

Aan dit voorbeeld is te zien dat de verschillende instellingen hun eigen belangen en die van stichting Landgoed de Camping konden verenigen. Daardoor kon er ook gemakkelijk en snel worden gehandeld. De gemeente Loppersum – waaronder 't Zandt viel – besloot mede daarom om de stichting te ondersteunen als een algemene voorziening voor het dorp, mogelijk gemaakt met middelen vanuit het Nationaal Programma Groningen en ondersteund door de stichting Perspectief Groningen.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Mogelijke partners – de belangrijkste vragen

Om samen te werken moet je proberen te begrijpen wat je partners – gemeenten, instellingen en bedrijven – voor doelstellingen, mogelijkheden en belangen hebben. Stel jezelf de volgende vragen:

- > Komen (delen) van hun doelgroep overeen met die van jou: je dorp en je medebewoners?
- > Wat is het belangrijkste doel van deze instelling of dit bedrijf?
- > Wat zijn de nevendoelen? Wat zouden ze graag nog willen in de nabije toekomststrategie?
- > Hebben ze een plan, een toekomstvisie?
- > Wat missen je partners nog?
- > Wat zijn de problemen waar ze tegenop lopen?

> Hoe zou jouw initiatief daar een positieve rol in kunnen vervullen?

Meer weten

- Netwerk Duurzame Dorpen Groningen

<https://www.netwerkduurzamedorpen.nl/groningen>

- Sociale samenhang, samenwerking en veerkracht in het Groningse gaswinningsgebied <https://www.groningsperspectief.nl/wp-content/uploads/2019/07/Rapport-Sociale-samenhang-samenwerking-en-veerkracht.pdf>

Wat moet je doen als je dorp een (toekomst)visie mist?

Laat je initiatief zo goed mogelijk aansluiten bij de dorps/toekomstvisie, is het advies dat al vaker viel. Maar wat als je dorp geen toekomstvisie heeft geformuleerd? Wat als deze verouderd is? En wat als jouw initiatief in geen enkel vakje van die visie past?

In sommige dorpen is er bijvoorbeeld wel een dorpsvisie, maar is deze al weer vele jaren oud. En sommige visies zijn wel erg vaag. Hoe kun je jullie project daarbij laten aansluiten? Een eerste optie is gewoon door te gaan met het uitwerken van een projectplan, ervan uitgaande dat Dorpsbelangen en je mededorpsbewoners zich wel achter je initiatief zullen scharen. De tweede optie is kijken of de dorps- of toekomstvisie uitgebreid of aangescherpt kan worden. Dat kun je aankaarten bij Dorpsbelangen en eventueel aan de rest van het dorp voorleggen tijdens een algemene vergadering van de vereniging of op de site van Dorpsbelangen. Vaak zul je merken dat je project te maken heeft met andere, lopende problemen en projecten. Woonprojecten hebben vaak met verkeer te maken, een dorpsmoestuin met duurzaamheid en zelfredzaamheid.

Deze tweede mogelijkheid – aanscherpen of uitbreiden van de dorpsvisie – is niet alleen belangrijk voor het dorp en de onderlinge samenhang, maar ook voor je eigen project. Gemeenten, bedrijven, subsidiegevers en instellingen hechten er vaak aan dat dorps- of gebiedsprojecten niet alleen door een paar individuen worden ondersteund, maar door een meerderheid van de dorpingen. Een project dat niet door een groot deel van de bewoners wordt omarmd, wordt meestal met grotere scepsis bekeken dan een plan dat wel brede steun kent. Draagvlak is een van de belangrijkste voorwaarden voor goedkeuring en ondersteuning.

Bijvoorbeeld in

In november 2019 verscheen de eerste Dorpsvisie van Steendam die werd opgesteld door het bestuur van de Dorpsvereniging Steendam, met ondersteuning van Libau, een onafhankelijke adviseur op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en cultureel erfgoed. Naast een beschrijving van de karakteristieken van het dorp en zijn omgeving werd er een visie gegeven op een zevental thema's, variërend van openbare ruimte en verkeersveiligheid tot de samenwerking tussen dorp en overheid. Speciale themahoofdstukken waren gewijd aan de energietransitie en 'aardbevingen en versterkingen'.

Met elkaar doet deze 'integrale' dorpsvisie dienst als blauwdruk voor de komende jaren – niet alleen voor de bevolking van het dorp, maar ook voor de gemeente Midden-Groningen, waarin Steendam ligt en voor alle andere overheden en instanties die met het dorp te maken hebben.

Bijzonder van de Blauwdruk is dat er zes 'toekomstbeelden' werden uitgewerkt in het document, variërend van 'sociaal klimaat en leefbaarheid' tot 'Coöperatie'. Die toekomstbeelden waren het resultaat van dorpsvisieavonden en inspraakrondes waarin de dorpingen hun ideeën, dromen, voorkeuren en plannen konden bespreken en bediscussiëren. In alle fases van de totstandkoming van de Dorpsvisie werd de gemeente op de hoogte gehouden van de voortgang. Uiteindelijk is het namelijk de bedoeling dat de afspraken perspectief, houvast en vertrouwen geven aan bewoners, ondernemers en instellingen in en rond Steendam. Zoals een van de kernzinnen luidde: 'De dorpsvisie wordt aangeboden aan de gemeente als wensenkader vanuit het dorp, waarmee voor een meerjarige periode afspraken kunnen worden gemaakt.'

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Wat staat er in een dorps- of toekomstvisie?

Een dorps- of toekomstvisie bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- > Een schets van de geschiedenis en het 'dna' van het dorp: wat kenschetst je dorp en hoe is je dorp zo geworden als het nu is?
- > Een schets van het huidige dorp: wat is er bijzonder aan je dorp?
- > Een schets van het dorp en zijn omgeving. Hoe verhoudt het dorp zich tot buurdorpen, gemeente, provincie en elders?
- > Wat zijn zwakke en sterke punten van je dorp? Waarin onderscheidt het zich positief en negatief van andere dorpen (in de omgeving)?
- > Wat zijn de kansen en bedreigingen? Waarin zou je dorp zich nog verder kunnen ontwikkelen? Wat zijn de mogelijke problemen die in de (nabije) toekomst op het dorp af komen? Hoe kun je die problemen eventueel voorkomen?
- > Wat zouden de dorpingen in de toekomst willen op het gebied van:
  - > Wonen: woningaanbod, bevingen/versterking, veiligheid, openbare ruimte
  - > Leefbaarheid: Natuur, milieu, verenigingsleven, cultuur, recreatie, toerisme
  - > Voorzieningen: Zorg, onderwijs, vervoer, winkels, energie
  - > Werk: Werkgelegenheid, bedrijvigheid, landbouw/veeteelt
- > Wat zijn de allerbelangrijkste wensen van het dorp voor de komende vijf of tien jaar? Geef prioriteiten.

Meer weten

- [Groninger Dorpen: Dorpsvisie](https://groningerdorpen.nl/klaar-voor-de-toekomst/dorpsvisie/) <https://groningerdorpen.nl/klaar-voor-de-toekomst/dorpsvisie/>

- [De kracht van Groningen](https://www.dekrachtvangroningen.nl/documenten-database/HandlerDownloadFiles.ashx?idnv=687070): <https://www.dekrachtvangroningen.nl/documenten-database/HandlerDownloadFiles.ashx?idnv=687070>
- > [Steendam Dorpsvisie 2020-2030](https://steendam.info/dorpsvisie-2020-2030): <https://steendam.info/dorpsvisie-2020-2030>

Wanneer moet de dorps- of toekomstvisie worden aangescherpt?

Een dorps- of toekomstvisie moet regelmatig aangescherpt worden. Nieuwe ontwikkelingen dienen zich aan, zeker in een provincie als Groningen waar de beving- en versterkingsproblematiek veel deining veroorzaakt en waar de zoektocht naar nieuwe, duurzame energiebronnen de toekomst van het landschap danig aan het veranderen is. Maar hoe doe je dat? En wanneer?

Externe oorzaken kunnen de dorpsvereniging en de dorpingen aan het denken en schrijven zetten. Bijvoorbeeld een gemeentelijke herindeling, regionale samenwerking of wetswijzigingen. In [Bad Nieuweschans](#) werd bijvoorbeeld de Dorpsvisie al in een vroeg stadium – het was een pilot – gereed gemaakt voor de nieuwe Omgevingswet. En bij de buurdorpen [Zandeweer](#), [Doodstil](#) en [Eppenhuisen](#) was het de gemeente die vroeg om een gezamenlijk aanspreekpunt in de dorpen op te richten. Daarop kwamen actieve dorpsbewoners in het geweer, bezochten verschillende verenigingen en hielpen bij het formuleren van een dorpsvisie die in juli 2018 in dorpshuis het Klokhoes kon worden gepresenteerd. De drie dorpen konden weer naar de toekomst kijken – maar nu gezamenlijk – en gemeentes en andere instanties hadden een aanspreekpunt.

Bijvoorbeeld in

De Vereniging Dorpsbelangen Loppersum (VDL) was bijvoorbeeld lange tijd een gezellige activiteitenvereniging die enkele vergaderingen per jaar hield en feesten ondersteunde. Maar toen de gasbevingen het dorp in hun greep kregen, besloot de vereniging een andere rol te gaan spelen. Er werd daarom een nieuwe dorpsvisie opgesteld, samen met het Leefbaarheidsfonds, en er werd actiever samengewerkt met andere verenigingen. Ook hoefden burgers geen lidmaatschapsgeld meer te betalen en werden dorpingen gestimuleerd om mee te doen en te denken. De moeizame verhouding die de vereniging lange tijd had met de gemeente (destijds Loppersum), werd omgezet in een positievere, ondersteunende samenwerkingsvorm.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Een voorbeeld van een dorpsvisie of -manifest

Hieronder de vragen die in een dorps/ gebiedsvisie/ manifest thuishoren.

- > Hoe is het dorp ontstaan?
- > Wat maakt het dorp krachtig?
- > Wat maakt het dorp kwetsbaar?
- > Wat willen we als dorp bereiken in de nabije toekomst?

- > Hoe moeten we dit realiseren?
- > Wat waarderen we aan de huidige gemeente?
- > Wat waarderen we men minder aan de huidige gemeente?
- > Wat wil het dorp de gemeente meegeven?
- > Hoe is deze visie tot stand gekomen?

Zie o.a. Dorpsbelangen Noordhorn – Manifest Noordhorn: een toekomstbestendig dorp:

[http://www.dorpsbelangennoordhorn.nl/userfiles/downloads/dorpsvisie/v1-Manifest Noordhorn-lange versie.pdf](http://www.dorpsbelangennoordhorn.nl/userfiles/downloads/dorpsvisie/v1-Manifest%20Noordhorn-lange%20versie.pdf)

[Einde kader]

Meer weten

- [Groninger Dorpen: Dorpsvisie](https://groningerdorpen.nl/klaar-voor-de-toekomst/dorpsvisie/) <https://groningerdorpen.nl/klaar-voor-de-toekomst/dorpsvisie/>
- [Groninger Dorpen: Typisch Gronings](https://groningerdorpen.nl/klaar-voor-de-toekomst/typisch-gronings-ontwikkel-je-samen/) <https://groningerdorpen.nl/klaar-voor-de-toekomst/typisch-gronings-ontwikkel-je-samen/>
- [Steendam: vernieuwde dorpsvisie](https://www.eemskrant.nl/steendam-van-dorpsvisie-naar-een-versterkte-toekomst/) <https://www.eemskrant.nl/steendam-van-dorpsvisie-naar-een-versterkte-toekomst/>

Hoe moeten we de adviezen en visies in ons projectplan verwerken?

Je initiatief blijkt uiteindelijk in lijn met de toekomstvisie van je dorp, de gesprekken met mogelijke partners zijn achter de rug. Veel heb je geleerd, veel inzichten heb je verworven. Nu is de tijd om van je initiatief een project te maken. Met een duidelijk doel, een planning, een begroting en een goed uitgewerkt projectplan.

Daarvoor zul je eerst alle adviezen en inzichten moeten verwerken in je oorspronkelijke plan. Wat waren de belangrijkste aanbevelingen? Hoe moet je je plan aanpassen om je gesprekspartners, financiers en vergunningverlenende instanties over de streep te kunnen trekken? Welke aanpassingen zijn nodig om de toekomstvisie van het dorp nog beter te ondersteunen?

Informeer eerst je projectgroep en de initiatiefnemers over de nieuwe inzichten, ga in gesprek met ze over deze aanpassingen en vraag je met elkaar af in hoeverre je nog achter dit aangepaste plan kunt staan. Doe je niet teveel water bij de wijn? Of is het plan juist beter geworden? Wat is je speelruimte?

Kijk vooral uit dat je oorspronkelijke ideeën niet verwateren door al die wensen en ideeën van partners en dorpsgenoten. Een dorpsmoestuin die ook nog kinderspeelplaats moet worden en hondenuitlaatgebied is eigenlijk geen moestuin meer, maar een dorpsparkje.

Pas het plan aan tot het niet meer wringt en leg het geheel voor aan het dorp. Kaftje erom, nietje erdoor en uitdelen. Maak vooral ook duidelijk wie de partners zijn en wat dat betekent voor het initiatief en het plan. Voorleggen kan via de dorpskrant, een poster in het dorpshuis en de plaatselijke winkels of gewoon door huis aan huis een folder te verspreiden. Kijk of er een mogelijkheid is om in de vergadering van vereniging Dorpsbelangen je plan toe te lichten.

Vergeet niet je projectpartners in te lichten over deze stappen. Het belangrijkste in dit stadium is open en helder te zijn naar iedereen, zodat in de projectfase zo min mogelijk onduidelijkheden zijn.

Bijvoorbeeld in

Bij de zogenoemde [MEER-dorpen](#) ten oosten van Groningen – Middelbert, Engelbert, Euvelgunne en Roodehaan – stond vanaf 2019 veel te gebeuren. Er moest onder andere een nieuwe weg worden aangelegd, er werden vijftienhonderd nieuwe woningen in dit gebied gepland en er moest een nieuw schoolgebouw worden gebouwd. De oude dorpsvisie uit 2009 moest daarom worden aangepast, vond men.

De vereniging Dorpsbelangen besloot daarop de zogenoemde gereedschapskist van [Typisch Gronings](#) te gebruiken – een methode waarbij bewoners met behulp van wekelijkse opdrachten ontdekken wat zij zelf belangrijk vinden aan hun dorp en leefomgeving. Tijdens de startbijeenkomsten in januari 2020

in het MFC in Engelbert en de kerk in Middelbert werden meer dan honderd van dit soort gereedschapspakketjes uitgedeeld, beschikbaar gesteld door de Vereniging Groninger Dorpen. Door de coronacrisis konden de gebundelde en verwerkte resultaten helaas niet in een grote gebiedsbijeenkomst gepresenteerd en besproken worden, wel werden ze online gepubliceerd en besproken. Deze reacties werden meegenomen in gesprekken tussen de belangenvereniging, de werkgroep dorpsvisie en het team van Typisch Gronings.

Typisch Gronings is niet de enige manier waarop een dorps- of toekomstvisie kan worden gemaakt, verdiept of verscherpt. Toen in 2018 er een gemeentelijke herindeling plaatsvond en de gemeente Zuidhorn zijn einde zag naderen, riep men de belangenverenigingen van de dorpen op om een manifest op te stellen waarin de plannen, wensen en mogelijkheden voor de toekomst zouden worden geformuleerd. Daarop besloot de Vereniging van Dorpsbelangen Noordhorn een aantal avonden bijeen te komen om thema's voor te bereiden en een bijeenkomst te organiseren waar de inwoners werden gevraagd input te leveren voor de nieuwe dorpsvisie. De huidige situatie werd geanalyseerd en de kwetsbaarheden van het dorp benoemd, bijvoorbeeld op het gebied van cultuurhistorisch en natuurlijk erfgoed.

Het manifest werd uiteindelijk gepresenteerd op een dorpsavond, gepubliceerd op internet en dient nu als leidraad voor de toekomst van Noordhorn – juist in de nieuwe gemeente.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Hoe kan een gemeente een dorp en zijn bewoners helpen bij het formuleren van een toekomstvisie?

Het maken van een dorpsvisie gaat uit van samenwerking tussen dorp en gemeente. Gemeenten kunnen daarbij kennis beschikbaar stellen aan dorpsbewoners en –verenigingen over organisatievormen en dorpsraadpleging . Bovendien kunnen ze deze vergelijken en verbinden met ervaringen uit andere dorpen. Ideaal zou zijn als er ook financieel kan worden bijgedragen aan zaken die binnen het takenpakket of beleid van de gemeente passen en die een plek kunnen krijgen binnen de dorpsvereniging.

Op deze manier kunnen gemeenten dorpen en dorpsverenigingen helpen met de vorming van dorps- of regiovisie, bij de vastlegging hiervan en het gebruik als basis voor visievorming op een grotere schaal. Dit kan onder andere gebeuren door ondersteuning te bieden door de inzet van ambtelijke begeleiding en vakspecialisten.

De gemeente kan deze geformuleerde dorpsvisie bekrachten middels een (ruimtelijk) besluit en afspreken deze ook als uitgangspunt voor verdere visievorming te gebruiken.

De belangrijkste schakel hierin zou de gemeentelijke dorpsondersteuner moeten zijn. Die speelt in op lopende processen of nodigt het dorp uit tot het opstellen van een visie of de periodieke actualisatie daarvan.

Als er nog geen organisatie in het dorp is zou de gemeente het dorp moeten helpen om deze formeel of informeel op te zetten waarbij een evenwichtige informatie-inwinning het uitgangspunt is. Het dorp en de dorpsondersteuner stippelen samen een route uit en zorgen ervoor dat zowel het proces als de uitkomst daarvan verankerd worden in de besluitvorming.

Het is aan de gemeenten om daarbij ook de bredere context te bewaken en het dorp goed te informeren over de mogelijkheden en de gemeentelijke afwegingen die daarbij plaats moeten vinden. Als een dorp bijvoorbeeld energieneutraal wil worden met behulp van een eigen energiecentrale (welke dan ook) dan heeft dat invloed op de brede omgeving en de evenwichtige distributie van energie. Dat kan zelfs de invloed van de gemeenten te buiten gaan.

Meer weten

Hoe krijg je financiering rond? Moet je subsidie aanvragen?

Niet alle projecten hebben uitgebreide financiering nodig. Een oproep om vlaggen op te hangen in de week van het dorpsfeest (of kunst voor het raam te zetten in covid-tijden) kan zonder financiële grondslag worden georganiseerd. Maar wil je een locatietheaterweekend organiseren of een zorgcoöperatie beginnen, dan zul je – naast je projectplan – een gedegen begroting moeten opstellen en financiering moeten vinden.

Die financiering kan van alles zijn. Soms leveren de activiteiten of producten genoeg op om de begroting sluitend te laten zijn. Soms kun je met een crowdfundingactie genoeg geld binnenkrijgen om je project of activiteit uit te voeren. Soms heb je veel meer nodig en moet je je weg in het fondsen- en subsidiestelsel zien te vinden (zie links).

Het eerste wat je dus zult moeten doen, is het plan definitief maken, met een deugdelijke planning en een begroting. Dat gebeurt meestal door een financieel deskundige, zoals de penningmeester van je organisatie. Deze stelt van tevoren de begroting op en kan ook achteraf verantwoording afleggen voor de financiële consequenties van het project.

Zorg in ieder geval voor een goede begroting en zoek financiële ondersteuning bij de personen, instanties en fondsen die binnen het thema passen. Soms zijn er standaardpotjes bij gemeentes, bij de provincie of bij andere instanties, zoals het [Dorpsbudget](#) van de gemeente Het Hogeland of de [buurtinitiatieven](#) van de gemeente Midden-Groningen – al zijn deze soms gereserveerd voor Dorpsbelangen.

Als je zelf te weinig ervaring of kennis op dit gebied hebt, vraag dan ondersteuning van de gemeente (dorpencoördinator/gebiedsregisseur) of aan een subsidie- en fondsenspecialist. Raadpleeg in ieder geval de subsidie/financieringspagina van Groninger Dorpen.

Bijvoorbeeld in

Dat veel subsidie-instanties en fondsen op elkaar wachten, is goed te zien aan het verhaal van De Holm in Den Andel. Toen de plaatselijke school werd gesloten en de gemeente het schoolgebouw wilde afstoten, kwam een groep inwoners met een plan om van de oude school een activiteiten- en gemeenschapscentrum te maken. Toen de initiatiefgroep middels een crowdfundingactie kon aantonen over genoeg startgeld en dorpssteun te beschikken, bleef het lange tijd stil, volgens een van de initiatiefnemers. 'Gemeente en subsidieverstrekking deden niets als de ander ook niets doet', zei een van de initiatiefnemers. 'Provincie, gemeente, sponsors: iedereen wachtte op elkaar.' Gelukkig was er destijds een iemand bij de provincie die het voortouw nam en de passiviteit doorbrak. Ze riep de verschillende stakeholders bij

elkaar, belegde een vergadering en riep op nu gezamenlijk door te gaan met dit project. 'We waren al een stichting en hadden de plannen rond, maar dat zetje hadden we net nodig.'

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Financiering van je project – zes manieren

- > Zonder. Doe alles op basis van vrijwilligerswerk. Dit kan bij kleinere projecten, zoals een opruimactie, een dorpswandeltocht of een kinderspeurtocht.
- > Met behulp van sponsoring. Heb je toch materiaal of geld nodig, kijk dan of bedrijven, instellingen of burgers je willen sponsoren. Bespreek goed wat ze daarvoor terugkrijgen: moet hun (bedrijfs)naam vermeld worden en op welke manier?
- > Uit eigen middelen. Het project betaalt zichzelf uit. Sommige projecten leveren geld op. Een dorpswinkel, een dorpsmoestuin, een feestavond kan soms grotendeels worden betaald uit de inkomsten.
- > Subsidies en fondsen. Gemeentes, provincies, bedrijven en goededoeleninstellingen ondersteunen regelmatig dorpsprojecten. Let zeer goed op de voorwaarden: vaak kun je alleen als vereniging, stichting of coöperatie een subsidie aanvragen of een fonds aanschrijven.
- > Crowdfunding. Vraag aan je dorps- of streekgenoten om een vrijwillige bijdrage voor het project. Dat werkt het best als je er ook iets tegenover kunt stellen: een kadootje, een gereserveerde zitplaats, een korting of een reductie op de toegang.
- > Contributie. Voor bepaalde activiteiten kun je contributie vragen en daarvan kun je een deel voor je project gebruiken.

Meer weten

- > [Lijst van fondsen, subsidies en andere financieringsbronnen voor dorpsprojecten bij Groninger Dorpen](#). [Link naar <https://groningerdorpen.nl/fondsenlijst/>]

Ik ben een bewoner van een Gronings dorp en...

Ik sta op het punt een dorpsproject uit te voeren

[Hoe kunnen we ons initiatief uitbouwen tot een werkbaar project?](#)

[Welke officiële \(juridische\) vorm moet ons project krijgen?](#)

[Wat wordt de taakverdeling \(wie doet wat\)?](#)

[Hebben we iemand van buiten nodig?](#)

[Hoe en wanneer communiceren we over ons project?](#)

[Kunnen we ons projectplan gebruiken voor publiekscommunicatie?](#)

[Wanneer kan ons project echt van start gaan?](#)

[Hoe kunnen we de voortgang van ons project in de gaten houden?](#)

[Is ons project vertraagd \(of wijkt het af van de oorspronkelijke plannen en ideeën\)?](#)

[Wordt het allemaal niet té vrijblijvend?](#)

[Wat gaan we doen als het project echt klaar is?](#)

[Hoe kunnen we ervoor zorgen dat ons project na oplevering niet stilvalt?](#)

[Hoe en wanneer evalueren we?](#)

[Hoe gaan we hierna verder?](#)

Hoe kun je je initiatief uitbouwen tot een werkbaar project?

Je hebt je plannen ontwikkeld, je begroting opgesteld, fondsen aangeschreven en hebt – voor zover mogelijk – samenwerking gezocht met de belangrijkste mensen, instanties en initiatieven die met je project te maken krijgen. Hoe maak je nu van al deze ideeën, voornemens en plannen een werkbaar project dat goed en stevig uitgevoerd gaat worden?

In de voorgaande fases ([Ik heb een ideetje voor een dorpsproject](#) en [Ik heb al een heel plan klaar voor een dorpsproject](#)) was je voornamelijk bezig met nadenken, opschrijven en overleggen – op vele manieren. In de projectfase waar je nu in beland, wordt het allemaal concreet. De handen gaan uit de mouwen. Er zijn taken die uitgevoerd moeten worden. Er is een tijdlijn. We gaan aan de slag!

Het eerste wat je zult moeten doen, is het plan definitief maken, met een deugdelijke planning en een reële begroting. Daarvoor moet je bepaalde mensen om je heen definitief taken gaan geven. Je hebt bijvoorbeeld een projectleider nodig die de activiteiten aanstuurt en de planning in de gaten houdt. En je hebt iemand nodig die de financiën controleert. Vaak heb je ook iemand nodig die de communicatie met het dorp en de verschillende instanties onderhoudt. Ook heb je allerlei vrijwilligers nodig die taken kunnen en willen uitvoeren. Hoe stuur je die aan? Hoe houd je die enthousiast? En hoe stuur je bij?

De projectmedewerkers hoeven overigens niet dezelfde te zijn als degenen die het initiatief namen, onderhandelden met instanties en het plan uitschreven. Dat kan wel – vaak gebeurt het ook – maar het hoeft niet. Een bedenker van ideeën, of de voorzitter van de overkoepelende stichting, heeft vaak heel andere kwaliteiten dan een projectleider die verantwoordelijk is voor de bouw van een dorpshuis.

Wat je eerst zou moeten doen is de taken op een rij zetten. Wat moet er precies gebeuren? Wat voor mensen zoek je en voor hoe lang heb je ze nodig? Zijn die personen in eigen gelederen te vinden of moet je ze elders zoeken? Maak een inschatting van het totaal aantal uren, dagen, weken, maanden en soms zelfs in jaren, dat de verschillende taken kosten en bereken daaruit de duur van het gehele project. Neem je planning ruim. (Zie kader)

Overleg met Dorpsbelangen hoe je deze vrijwilligers het beste kunt vinden. Vraag in de dorpskrant, op de Facebookgroep van je dorp of via deur-tot-deur-folders wie eventueel belangstelling heeft om aan dit project mee te werken. Soms is een bijeenkomst (in het dorps huis) het juiste middel om precies te laten zien wát er moet gebeuren en te vertellen wat voor hulp en steun je zoekt.

Die laatste stappen lijken tijdrovend, maar al met al leveren ze je wel zichtbaarheid en steun op in je dorp en in je omgeving. Bovendien laat je hiermee

zien dat de papieren plannen nu ook werkelijkheid gaan worden. Vage ideeën en papieren plannen worden concreet!

Bijvoorbeeld in

In Nieuwe Pekela verzorgen vrijwilligers van 'Eetpunt de Samenleving' op maandag en woensdag maaltijden voor ouderen, die in de zaal van ontmoetingscentrum De Kiepe gezamenlijk worden gegeten. Die vrijwilligers uit Nieuwe Pekela vinden en vooral behouden was nog niet eenvoudig, merkten de initiatiefnemers, maar daarvoor bedachten ze een puntensysteem. Vrijwilligers die meehelpen met koken, afwassen of anderszins (chauffeurs!) krijgen een kortingswaardebon die vervolgens bij de plaatselijke middenstanders kan worden ingeleverd. Resultaat: meer vrijwilligers en meer omzet bij de winkeliers.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Wat is het verschil tussen een idee, een plan en een project?

- > Een project bestaat niet alleen op papier, maar uit activiteiten die zullen worden uitgevoerd.
- > Een project heeft een concreet einddoel
- > Een project heeft een duidelijk begin en soms ook een duidelijk einde.
- > Een project heeft meestal een vaste bezetting, met aan het hoofd een projectleider.
- > Een project kent vaak een budget dat niet overschreden mag worden.
- > Een project kent voorwaarden die door anderen en door jullie zelf zijn opgelegd.

Meer weten

Welke officiële (juridische) vorm krijgt je project?

Voordat je de eerste spade in de grond zet, moet je in ieder geval weten welke officiële (juridische) vorm je project moet krijgen: de zogenaamde ‘rechtspersoon’. (Zie kader beneden.) Voor een eenvoudig kunstrouteproject is het misschien niet nodig om een officiële organisatie op poten te zetten, maar zijn er financiële en juridische risico’s aan je project verbonden, dan is het goed om hier van te voren over na te denken.

Soms zal een project onder de vlag van een bestaande organisatie vallen, bijvoorbeeld onder dat van de vereniging van Dorpsbelangen, de Energie- of Zorgcoöperatie van het dorp of een andere overkoepelende stichting, coöperatie of vereniging. Maar staan de activiteiten te ver af van de doelstellingen en belangen van Dorpsbelangen, of zijn ze te risicovol, dan kan er een andere vorm gekozen worden.

Zo bestaan veel energiecoöperaties en verenigingen van Dorpsbelangen in een dorp naast elkaar. Veel leden van die coöperaties zijn ook lid (of zelfs bestuurder) van Dorpsbelangen, maar vanwege de verschillende doelstellingen (wel/ geen winst maken/ uitkeren), hebben ze vaak geen officiële banden.

Welke rechtsvorm past het beste bij je? Een vereniging, een stichting, een coöperatie, misschien zelfs een besloten vennootschap? Alles hangt af van je doelstellingen. De allereerste grote vraag is of je een winstoogmerk hebt: je wilt het project echt iets verdienen. Als dat zo is, dan heb je de keuze uit een bv (besloten vennootschap) of een coöperatie. In het laatste geval profiteer je met z’n allen – een coöperatie is een vereniging met leden – van de winst. Bij een bv profiteren voornamelijk de aandeelhouders – en dat kan er soms maar één zijn.

Gaat het niet zozeer om mogelijke winst, maar om het nastreven van een maatschappelijk doel, dan kun je beter aan een stichting of een vereniging denken. Het verschil zit hem in de besluitvorming. Bij een vereniging besluiten de leden (vaak tijdens een jaarvergadering), bij een stichting besluit het bestuur. Bij een vereniging kiezen de leden een bestuur, bij een stichting kiezen de bestuursleden het bestuur.

Voor alle vormen heb je statuten nodig. Daarin staat onder andere wie bestuursleden zijn en mogen worden, hoe het stemrecht is geregeld, hoe de financiën geregeld gaan worden en wie er verplichtingen mogen aangaan.

Het kiezen van de juiste vorm – de rechtspersoon – is geen sinecure. Als je niet vaak met dit bijltje gehakt hebt, laat je dan adviseren door een deskundige. Groninger Dorpen kan je hierbij vaak helpen of doorverwijzen.

Bijvoorbeeld in

In Borgercompagnie kreeg de werkgroep Dorpshuis een andere rechtsvorm (stichting) dan de dorpsvereniging. Toen de voetbalclub in 2018 werd opgeheven besloot een groepje actieve dorpsbewoners de kantine van de voetbalvereniging om te bouwen tot dörpshoes. Daarvoor kregen ze alle medewerking van de dorpsvereniging die hen ondersteunde en in goed overleg aanraade een stichting op te richten. Onder de vleugels van de dorpsvereniging werd zo een plan uitgeschreven, sponsors gezocht en een vrijwilligersorganisatie opgetuigd door de werkgroep Dörpshuis Borgercompagnie die hiermee in 2020 de eerste prijs van Vrijwilligers Bedankt! (1000 euro) won voor deze 'nieuwe huiskamer' van het dorp. [Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Wat zijn de officiële organisatievormen waarin je je project kunt onderbrengen?

> *Stichting*. Een stichting heeft geen winstoogmerk en kan daarom vaak subsidie of andere vormen van steun aanvragen. Bij een stichting heb je vaak maar enkele bestuurders: minimaal een voorzitter, een penningmeester, een secretaris. De bestuurders hebben de verantwoordingen en de zeggenschap over de stichting. Vertrekt een bestuurder dan kiezen de andere leden een nieuwe.

> *Vereniging*. Een vereniging streeft, net als een stichting, niet naar winst en is dus ook geschikt om subsidie of steun aan te vragen. Anders dan een stichting heeft een vereniging echter leden. Die leden zijn samen verantwoordelijk voor het wel en wee en kiezen gezamenlijk een bestuur met in ieder geval een voorzitter, een penningmeester, een secretaris. In de Algemene Leden Vergadering legt het gekozen bestuur verantwoording af voor de activiteiten en financiële resultaten van de afgelopen periode. Het bestuur van een vereniging bepaalt het dagelijks beleid, op basis van de koers die de leden hebben uitgezet. Een vereniging vraagt vaak contributie aan haar leden.

> *Coöperatie*. Een coöperatie mag wel als doel hebben om winst te maken. Er mag zelfs winst uitgekeerd worden aan de leden (vandaar dat veel energiecoöperaties die vorm hebben gekozen). Ook hier zijn het de leden die het bestuur kiezen en periodiek ter verantwoording mogen roepen, waarbij de financiële voortgang uiteraard van groot belang is.

> *Besloten Vennootschap*. Een BV heeft geen leden en mag naar winst streven. Die winst mag ook uitgekeerd worden aan de aandeelhouders. Omdat het een besloten vennootschap is, zijn de aandelen niet vrij overdraagbaar zoals bij een Naamloze Vennootschap (NV). Dat wil zeggen: de aandelen kunnen niet onderhands of via de beurs overgedragen worden, maar alleen in onderling overleg en na goedkeuring van de anderen. Elk jaar moet er een jaarrekening opgemaakt worden en bij de

Kamer van Koophandel gepubliceerd (maar dat moet met verenigingen, stichtingen en coöperaties ook.)

Meer informatie

- [Keuze van rechtsvorm](https://www.cooperatieexpert.nl/artikel/organisatievorm-kiezen/) <https://www.cooperatieexpert.nl/artikel/organisatievorm-kiezen/>

- [Vereniging, stichting, coöperatie](https://ncd.nl/sp_faq/in-welk-opzicht-verschillen-de-vereniging-de-stichting-en-de-cooperatie-van-de-bv-en-de-nv/), bv https://ncd.nl/sp_faq/in-welk-opzicht-verschillen-de-vereniging-de-stichting-en-de-cooperatie-van-de-bv-en-de-nv/

Wat wordt de taakverdeling binnen je project (wie doet wat)?

Hoe verdeel je de taken bij de uitvoering van je project? Wie doet wat? In ieder geval heb je iemand nodig die de algehele leiding heeft: de projectleider en iemand die de financiën beheert, overziet en controleert. Bovendien moet je ook veel communiceren, plannen, overleggen, terugkoppelen, inkopen, controleren, etcetera.

Bij kleinere projecten kun je verschillende taken bij een persoon leggen, bijvoorbeeld het project leiden, de planning bijhouden en de vrijwilligers coördineren. Bij grotere projecten wordt dat steeds lastiger en wordt de kans dat je je vrijwilligers overbelast te groot. Bovendien wil je dat de medewerkers elkaar kunnen aanvullen, aansporen en waar nodig bekritisieren of controleren. Teveel macht in een paar handen is voor geen enkel project goed.

Als je de verschillende taken hebt gekoppeld aan mensen ben je er nog niet. Je zult ook – zeker bij grotere projecten – moeten denken aan invalkrachten en reserves. Wie neemt het over als je projectleider of financieel expert uitvalt? Wat als in de zomervakantie je vrijwilligersgroep ernstig uitdunt en er toch doorgewerkt moet worden? Probeer een soort ‘schaduwploeg’ te formuleren, zodat je niet in paniek hoeft te raken als iemand uitvalt.

Bijvoorbeeld in

In 2003 werd de zorgcoöperatie Loppersum opgericht, na een voorbereiding van ruim twee jaar. De initiatiefnemers waren inwoners van het dorp die merkten dat in hun dorp veel behoefte was aan kleine en grote steun en zorg – vooral voor ouderen die nog thuis woonden. Niet door professionals, maar door vrijwilligers: dorpsgenoten. De leden helpen elkaar op allerlei gebied: van administratie tot vervoer, maar ook computerhulp, timmerklusjes, etcetera.

De vragen komen binnen via de zorgtelefoon (bereikbaar van 10-12 u. 's ochtends), maar ook in onderling overleg. Verschillende werkgroepen organiseren de hulpvragen, doen de intake en proberen vraag en antwoord te koppelen. Inmiddels telt de zorgcoöperatie in Loppersum meer dan 800 leden die jaarlijks met elkaar een kleine tweehonderd hulpvragen hebben. Sinds juni 2018 maakt de coöperatie deel uit van de Projectgroep Pilot Wiemersheerd (PPW), samen met vertegenwoordigers van Zonnehuisgroep Noord, Woonzorg Nederland, NCG en de gemeente.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Welke projectmedewerkers heb je nodig?

> Projectleider. Stuurt de verschillende projectmedewerkers aan, houdt de voortgang en de planning bij, maakt afspraken met externe partijen, controleert de kwaliteit en

is verantwoordelijk voor de algehele voortgang van het project. Is ook verantwoordelijk voor de algehele sfeer.

- > Financieel expert (penningmeester/boekhouder). Stelt van tevoren de begroting op, houdt de uitgaven en inkomsten in de gaten en legt verantwoording af voor de financiële consequenties van het project.
- > Communicatiemedewerker (secretaris). Communiceert zowel met de vrijwilligers, de partners als de achterban (het dorp). Werkt nauw samen met de projectleider, onder andere bij het maken van een communicatieplan (bij grotere projecten). Zie ook paragraaf 3.4.
- > Vrijwilligerscoördinator. Als je met veel vrijwilligers samenwerkt is het vaak handig als één iemand de vrijwilligers informeert en aanstuurt. Zo iemand denkt ook vanuit de belangen van de vrijwilligers. Werkt daarbij nauw samen met de projectleider en de plannings- en communicatiemedewerkers.
- > Inkoper. Bestelt en huurt materialen en gereedschappen. Werkt vaak nauw samen met de projectleider, de planner en financieel expert / penningmeester.
(Een aantal van deze functies kan bij kleinere projecten gecombineerd worden.)

Meer weten

Sterk vrijwilligerswerk Groninger Dorpen <https://groningerdorpen.nl/krachtige-inwoners/sterk-vrijwilligerswerk/>
[Taken projectleider/medewerker](https://projectbanen.nl/kenniscentrum-projectmanagement/projectrollen/projectmanager/) <https://projectbanen.nl/kenniscentrum-projectmanagement/projectrollen/projectmanager/>

Heb je iemand van buiten nodig?

Soms kunnen niet alle taken door de initiatiefnemers of je dorpsgenoten worden uitgevoerd. En soms is het ook slimmer om iemand van buiten aan te trekken, omdat een deskundige-van-buiten geen eigen belangen heeft. Aarzel dan niet om iemand van buiten in te zetten, het liefst iemand met een andere ervaring en kennis. Vaak is dat ook goed voor de voortgang en de sfeer, want zo'n 'buitenstaander' heeft geen banden en geschiedenis met het dorp, hoeft geen partij te trekken en kan een brug slaan tussen partijen. Bovendien kan hij of zij met een frisse blik naar het project en de rol ervan in het dorp kijken. En belangrijker nog: een buitenstaander heeft geen eigen belangen bij de uitkomst van het project.

Bijvoorbeeld in:

Die buitenstaander kan ook een betaalde kracht zijn. Dat gebeurde bijvoorbeeld in Overschild, waar de gasbevingen het dorp zo hadden toegetakeld dat het grootste deel van de gebouwen moest worden gesloopt en versterkt. Om te voorkomen dat er alleen maar 'van bovenaf' versterkingsplannen werden bedacht en uitgevoerd, en de dorpingen voor een voldongen feit werden gesteld, zochten ze via de verenigingen Dorpsbelangen naar professionele begeleiding. Iemand die alle veranderingen 'in vogelvlucht' kon overzien en tegelijkertijd in detail kon beoordelen.

Uiteindelijk werd de Rotterdamse architect Enno Zuidema aangetrokken als 'dorpsbouwmeester' en als bewaker van de complexe bouwprocessen die plaats zouden vinden in het dorp. Als onafhankelijk deskundige moet Zuidema sindsdien controleren of de geplande huizen van Overschild voldoende kwaliteit hebben en in de omgeving passen. Via de welstandscommissie adviseert hij de gemeente (het college van B&W).

Dorpsbouwmeester Zuidema werkt daarbij niet alleen met zijn ervaring, kennis en gevoel, maar vooral ook op basis van de Structuurvisie Overschild 2018-2028 die voortvloeide uit de Dorpsvisie Versterking Overschild (Witboek 2.0), die door de dorpsbewoners werd opgesteld. Hij werkt daarin samen met het noordelijke architectencollectief De Toeverlaat dat een aanbesteding won en bewoners vanuit hun eigen wensen begeleidt bij lastige keuzes rond versterking, verbouw of nieuwbouw. Ook moeten deze architecten de Overschilders helderheid geven over de mogelijkheden die 'van bovenaf' voorgeschoteld worden.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Projectplanning: zes tips

- > Maak een overzicht van alle dingen die gedaan moeten worden om het project uit te voeren. Vergeet daarbij vooral ook niet de organisatie en communicatie.
- > Schat in hoe lang de werkzaamheden gaan duren – in uren (korte projecten), dagen (middellange projecten) of in weken (lange projecten). Weet je niet precies hoe lang iets gaat duren? Vraag het dan aan mensen die eerder met die bijltje gehakt hebben.
- > Zet de activiteiten op een rijtje: wat komt eerst, wat komt later? Wat heeft de hoogste prioriteit, wat de laagste?
- > Kijk goed naar de onderlinge afhankelijkheid van werkzaamheden: wat kan niet uitgevoerd worden, zonder dat eerst iets anders is gedaan?
- > Wees realistisch, maar doe jezelf niet tekort: plan niet te krap. Houd ook rekening met vertraging: bouw buffers in en overlegmomenten met diverse partijen.
- > Pas je planning aan als het nodig is. Een goede projectplanning is niet statisch en kan te allen tijde worden aangepast.

Meer weten

[Succesfactoren burgerinitiatieven](https://elsdorssers.wordpress.com/2013/03/15/succesfactoren-burgerinitiatieven-en-zorgcooperaties/)

<https://elsdorssers.wordpress.com/2013/03/15/succesfactoren-burgerinitiatieven-en-zorgcooperaties/>

[Netwerk Duurzame dorpen](https://www.netwerkduurzamedorpen.nl/) <https://www.netwerkduurzamedorpen.nl/>

Hoe en wanneer communiceer je over je project?

Voordat het startschot klinkt, moet je je projectplan definitief maken en delen met vrijwilligers en betrokkenen. Ga er niet van uit dat iedereen inmiddels weet wat het project inhoudt en wat er allemaal staat te gebeuren. Zelfs al heb je je plan al een paar keer uitgelegd in een vergadering van Dorpsbelangen, in het dorpskrantje of de regionale krant: niet iedereen onthoudt wat je een half jaar geleden hebt verteld. De menselijke geest is vluchtig en er is zoveel andere informatie die de oren en ogen passeert.

Stel dus een communicatieplan op. Wat wil je overbrengen, aan wie en wanneer? Wil je mensen alleen maar duidelijk maken dat het project gaat beginnen, of wil je ze overtuigen (van de voordelen), waarschuwen (bijvoorbeeld voor overlast), of zoek je steun (vrijwilligers, sponoren)? En hoe ga je dat vervolgens doen?

Als je bijvoorbeeld nog vrijwilligers zoekt, vergeet dan de sociale media, dorpskranten en vrijwilligersdatabanken niet. Vergeet ook niet te vermelden welke ervaringen en kwaliteiten je precies zoekt en wat voor voordelen biedt aan degenen die mee willen helpen: samenwerking, gezelligheid, nieuwe ervaring en de verrijking van je dorp (en vergeet ook de gratis koffie niet!). Maak er echte communicatie van, richt jezelf op de ander en vergeet niet vanuit zijn of haar perspectief te denken.

Bijvoorbeeld in

In Woltersum – een dorp aan het Eemskanaal – bleek er veel ontevredenheid over de communicatie rondom het versterkingsproces. Er ontstond wantrouwen in het dorp: welke woningen zouden worden versterkt en wanneer? Wie viel buiten de boot? Om dit zoveel mogelijk tegen te gaan richtte een groep bewoners de ‘Burenband’ op: een organisatie die ervoor wil zorgen dat dorpsgenoten elkaar opvangen en bijstaan en dat scheve gezichten voorkomen worden. Om de saamhorigheid te vergroten en het gesprek gaande te houden, organiseerde de Burenband daarom bijeenkomsten om te voorkomen dat het dorp verscheurd raakt door de bevings- en versterkingsstress.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Wat staat er in je communicatieplan?

> Wat is het doel van de diverse vormen van communicatie: wat moet er gecommuniceerd worden aan wie? Gaat het in zijn algemeen om het informeren van omwonenden, dorpelingen, partners en sponsoren? Of zoek je vrijwilligers, materialen en gereedschappen? (Meerdere doelen zijn ook mogelijk.)

- > Wie zijn precies de doelgroepen waar je je op richt? Kun je die met een algemene boodschap bereiken of moet je je boodschap op verschillende doelgroepen richten?
- > Wanneer communiceer je wat? Is een boodschap aan het begin van het project voldoende of moet er ook tussendoor gecommuniceerd worden, bijvoorbeeld in de vorm van een (digitale)nieuwsbrief, een ingezonden bericht in de Dorpskrant of een poster in Dorpshuis en Dorpswinkel? En hoe vaak moet dat? Elke week, elke maand, elk kwartaal?
- > Hoe communiceer je met de achterban, met je partners, met de sponsors? Moet je daarvoor verschillende kanalen aanspreken? Moet je ze anders aanspreken?
- > Wat communiceer je precies? Wat is de kern van je verhaal, van je project?
- > Welke middelen ga je gebruiken? Papier, digitaal, billboards, geluidswagens? Pas de middelen aan je doelgroep en doel aan.
- > Wie doet wat? Wie zijn verantwoordelijk voor welk deel van de communicatie? Maak heldere afspraken.

Meer weten?

Een voorbeeld van een communicatieplan: de kerk van Windesheim

<https://www.vriendenkerkwindesheim.nl/wp-content/uploads/2016/06/svkw-communicatieplan.pdf>

Woltersum vernieuwt – in gesprek met bewoners (PDF):

<https://www.dorpsvernieuwingwoltersum.nl/wp-content/uploads/2019/06/Dorpsgesprekken-Woltersum-schriftelijk-verslag.pdf>

Kun je je projectplan gebruiken voor je publiekscommunicatie?

Vaak heb je al een projectplan liggen dat je maakte om je partners – de gemeente, instellingen, bedrijven – over de streep te halen. Maar dat projectplan is in deze vorm en deze fase niet altijd geschikt om te gebruiken om te communiceren. Dat papieren plan had namelijk een heel ander doel. Nu je van start gaat hoef je geen ambtenaren, wethouders, directeuren meer te overtuigen, maar ga je je dorps- en streekgenoten, je sponsoren vertellen wat er wanneer gaat gebeuren en waarom dit alles plaats vindt.

Soms kan dit in een paar zinnen (wat, wanneer, waarom, hoe, wie), soms heb je daar wat meer ruimte voor nodig. Bijvoorbeeld omdat de aanleg van de Dorpsmoestuin in Mentum toch wel behoorlijk veel voeten in de aarde blijkt te hebben. Er wordt een stuk akkerland omgeploegd en opnieuw ingericht als kleinschalige dorpsmoestuin. Nadelen zijn er ook: een weggetje krijgt tijdelijk wat meer landbouwverkeer te verduren, de omwonenden van dit gebied zullen te maken krijgen met een permanent ander uitzicht en ook de wandelaars en fietsers in dit gebied zullen tijdelijk overlast ondervinden en daarna een andere sfeer aantreffen: minder vrij uitzicht, meer mensen.

Je hebt dus verschillende doelgroepen, die je allemaal op een andere manier zou moeten aanspreken. De directe omwonenden heb je natuurlijk al in een eerder stadium gesproken en op de hoogte gebracht. Nu moet je ze gaan vertellen dat de besproken werkzaamheden inderdaad gaan plaatsvinden – je weet zelfs de data – en dat de situatie rond hun huis definitief gaat veranderen. Denk daar niet te licht over. Voor een omwonende kan een nieuw project – zelfs eenvoudige dorpsmoestuin – een inbreuk zijn op zijn of haar gevoel van veiligheid, geborgenheid en schoonheid. Immers: wat door jou als een heel positief project wordt gezien, kan voor anderen een veel negatievere lading hebben. Je kunt dus in dit geval niet volstaan met een kort briefje waarop staat dat het project gaat beginnen. Misschien kun je wel veel beter een bezoekje af leggen, want zo kunnen allerlei vragen ook beantwoord worden.

Voor de andere dorpsgenoten hoef je minder in te gaan op de precieze werkzaamheden en de verstoring van het uitzicht, maar meer op de voordelen van de moestuin ('verkoop van verse onbespoten groenten via de dorpswinkel'), de start en het einde van de werkzaamheden en de eventuele inschrijvingsprocedure voor een plotje land. Vergeet ook niet het bord bij de weg! Nogmaals: niet iedereen leest of onthoudt de dorpskrant of de Facebookpagina van de dorpsvereniging.

Het communicatieplan behoeft veel zorg, want vaak is communicatie de achilleshiel van dorpsprojecten – daar worden in de dorpskroegen nog heel wat interessante verhalen over verteld. Een project kan nog zo goed uitgevoerd worden,

als omwonenden, dorpsbewoners, streekgenoten of bezoekers niet begrijpen wat er gebeurt en waarom, verlies je – vaak onnodig – sympathie en ondersteuning.

Bijvoorbeeld in

Volgens de regels liggen de dorpen in het oude cultuurlandschap Middag-Humsterland buiten het officiële bevingingsgebied. Toch scheuren ook hier de wanden van diverse panden. Zou ook hier de gaswinning de oorzaak kunnen zijn, of zijn er andere bodemproblemen? En mag er wel in dit gebied 'gefrackt' worden, zoals de NAM en het ministerie van EZ van plan waren? Daarom werd in 2018 de actie- en klankbordgroep 'Onze klei' opgericht om de bevolking van Middag-Humsterland te mobiliseren, klachten te inventariseren en – betaald – onderzoek te laten doen naar scheurvorming, bodemdaling en de gevolgen van fracking en gaswinning. Daarnaast wilde de groep een lobby voeren richting gemeente, provincie en rijk om de problemen van dit gebied serieus te nemen en te onderzoeken. Een van de eerste initiatieven van de actiegroep was het maken van een website en het publiceren van posters. Diverse bijeenkomsten, informatiemarkten en protestmeetings werden georganiseerd en spandoeken werden op diverse plekken opgehangen. Ook werd een crowdfundingactie gestart om een advocaat te kunnen betalen die gefundeerd naar de Raad van State kan gaan om het fracken te verbieden. Zonder goede communicatie was dit niet mogelijk geweest.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Digitaal bewonerstool: Platform Fokus

Natuurlijk kom je elkaar op straat tegen, of heb je je vergaderingen in het dorps huis, maar meer en meer communicatie tussen dorpsbewoners gaat tegenwoordig digitaal. Soms gebeurt dit in de vorm van een mail- of whatsapp-groep, een Facebookpagina of een Twitteraccount. Wil je meer en betere communicatiemogelijkheden dan kun je denken een digitaal bewonersplatform als Platform Fokus.

Binnen dit bewonersplatform kun je niet alleen groepen en individuen met elkaar laten communiceren, maar kun je ook gegevens als dossiers, rapporten en correspondentie veilig opslaan. Ook kun je ermee plannen, overleggen en kennis uitwisselen. Groepen kunnen hun eigen nieuwspagina onderhouden, groepsberichten versturen, evenals persoonlijke berichten, polls houden en een groepschat houden voor kort overleg. Platform Fokus heeft bovendien al accounts met instanties als de NCG, VIAA, de Gemeente Midden-Groningen en anderen. Zo kan het dorpsbewonersplatform direct contact maken met deze instanties. Ook kun je als bedrijf jezelf in je woonplaats op de kaart zetten en contact met bewoners

maken. Het platform wordt inmiddels ook gebruikt om bevingsgedupeerden in staat te stellen om hun eigen schade-dossier bij te houden. Indien nodig kunnen documenten eenvoudig worden gedeeld met andere leden, of bijvoorbeeld een aannemer, gemeente of een instantie.

Binnen Platform Fokus houdt de bewoner te allen tijde regie over de eigen gegevens. Je bepaalt zelf wanneer en met wie je gegevens deelt. Voor meer informatie zie <https://platformfokus.nl>

Meer weten

Wanneer kan je project echt van start gaan?

De taken zijn verdeeld, de projectleider weet precies wat er verlangd wordt, het communicatieplan ligt gereed en wordt al gedeeltelijk uitgevoerd. Nu kun je van start. Maar wanneer is dat 'nu'? Is dat als je er zelf klaar voor bent? Als de vergunningen binnen zijn? Als de eerste subsidie is toegezegd?

Als de financiën een grote rol spelen, moet je dan wachten tot 50, 80 of misschien zelfs 100 procent van de toegezegde financiën op de bankrekening van je stichting, vereniging of coöperatie staat?

Leidend is en blijft je projectplan Als je samenwerkt met verschillende partners – gemeente, instellingen, banken – weet je meestal precies wanneer je aan de slag kunt. Je zult je partners moeten inlichten. Bij twijfel moet je er zelfs een expliciete vraag van maken: kunnen we wat jullie betreft van start? Laat desnoods handtekeningen zetten of een steunbetuiging uitschrijven, zodat je zeker weet dat iedereen het – ook officieel – ermee eens is dat er begonnen kan worden.

Elk project kent zijn eigen startvoorwaarden en die zul je zelf, samen met je partners, moeten formuleren. Wanneer begin je? En wie beslist daarover? Wie mag op de startknop drukken? Is dat de gehele projectgroep, de projectleider, de voorzitter, de vereniging of spelen de andere partners, de gemeente en subsidiegevers ook nog een rol bij deze beslissing? En welke rol spelen de oorspronkelijke initiatiefnemers in het geheel?

Denk goed na over het juiste startmoment. Die hoeft namelijk niet een op een samen te vallen met het beslismoment. Wil je wel met de verbouwing van je dorpshuis middenin de zomer beginnen, als de mussen van het dak vallen en iedereen op vakantie gaat? Wil je een belangrijke weg blokkeren voor de aanleg van je Dorpsmoestuin terwijl de scholen net weer opengaan? Timing is heel belangrijk. Elk project kent zijn eigen struikelblokken en voorwaarden

Een project hoeft ook niet in een keer in zijn geheel te worden uitgezet en afgerond. Je kunt er namelijk ook voor kiezen om het project in fases op te delen. Dat is zeker van belang als je een groot project onder handen hebt waarvan de belangen groot zijn. Kijk dan of je het project kunt opdelen, zodat het overzichtelijker en handelbaarder wordt. Je kunt bijvoorbeeld met een proefproject om te kijken of het grotere project zal lukken en onder welke condities (zie voorbeeld hieronder). Evalueer tussen de fases en leer van je ervaringen. Wat ging goed, wat kan beter?

Bijvoorbeeld in

Soms is het handig om een proefproject te organiseren, zodat je weet waar je aan toe bent. Dat gebeurde bijvoorbeeld in Sauwerd, waar de eigenaar van de supermarkt er in 2016 mee ophield, waarna het dorp zonder winkel kwam te zitten. Een groot

probleem vonden de dorpingen en de vereniging Dorpsbelangen, want niet iedere dorpsbewoner had de mogelijkheid om snel even twee keer vier kilometer af te leggen voor een halfje bruin of een potje mosterd. Een initiatiefgroep verzamelde handtekeningen voor het behoud van de dorpswinkel en zocht met Dorpsbelangen naar een oplossing. Die zou, zo concludeerde men al snel, van vrijwilligers uit en om het dorp moeten komen. Als proef werd daarom in de zomer van 2016 de kruidenierswinkel voor de eerste keer geopend met steun van vrijwilligers. Leveranciers en streekproducenten voorzagen de winkel van goederen.

De proef slaagde en al snel rees het idee om hier iets permanents van te maken. Er werd een coöperatie opgericht waarvan dorps- en streekgenoten lid konden worden voor een symbolisch bedrag van 20 euro per jaar. Ruim zeventig procent van de dorpingen in Sauwerd werd ook daadwerkelijk lid van de dorpencoöperatie Reitdiepdal U.A., waarvan ook inwoners van Adorp en Wetsinge lid konden worden. De winkel werd daarmee niet alleen een uitkomst voor de dorpen, maar ook eigendom van de dorpingen.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Wanneer start je project?

- > Als de financiering helemaal of gedeeltelijk rond is en al het benodigde geld op de bankrekening staat.
- > Als je voor elke taak een medewerker hebt gevonden.
- > Als al het materiaal en alle gereedschappen er zijn.
- > Als de omstandigheden gunstig zijn voor je werkzaamheden (denk bijvoorbeeld aan (school)vakanties, weersomstandigheden en de agenda van de gemeente).
- > Als alle bestuursleden en/of partners het groene licht hebben gegeven.
- > Als de communicatie naar partners en belanghebbenden geslaagd is.
- > Een combinatie van een of meer van bovengenoemde factoren.

Meer weten

- Officiële startmoment Project Krewerd: <https://dvh.nl/groningen/De-vlag-mag-uit-in-het-eeuwenoude-wierdedorp-Krewerd-na-acht-jaar-onderhandelen-start-de-versterkingsoperatie-25853083.html>
- Duurzaam Nieuwolda: officiële startmomentviering <https://www.groningerhuis.nl/uploads/files/1/Terugblik%20Bouwbordonthulling%20Nieuwolda%20%2024%20maart%202016.pdf>

Hoe houd je de voortgang van je project in de gaten?

De posters hangen, de berichten staan in de dorpskrant, het officiële startschot is gegeven en de handen gaan uit de mouwen. Je project gaat van start. Hoe zorg je ervoor dat de boel goed blijft draaien? Dat de planning goed gevolgd wordt en tegelijkertijd de sfeer fijn blijft?

Belangrijkste schakel in dit geheel is de projectleider. Die is de spin in het web, organiseert, regelt, bewaakt, stemt af en grijpt in als dat nodig is (zie ook kader [Projectleider – taken en verantwoordelijkheden](#) en [Projectmedewerkers – welke heb je nodig?](#)). Hij of zij is ook degene die kan en mag ingrijpen als de werkdruk te hoog is, er conflicten dreigen of zich onverwachte problemen voordoen.

De projectleider is degene die weet wanneer er wat moet gebeuren en rapporteert daar regelmatig over aan zijn opdrachtgevers. Dat zijn de bestuurders van de coöperatie, vereniging of stichting waarvanuit het plan is bedacht, ontwikkeld en georganiseerd. Hoe vaak er moet worden gerapporteerd is afhankelijk van de grootte en complexiteit van het project en van de afstand tussen de projectleider en bestuurders.

Bij kleine projecten is het vaak niet nodig om schriftelijk te communiceren over de voortgang: een telefoontje of een kort gesprekje kan dan volstaan. Aan de andere kant is het wel handig als er dingen op papier staan, zeker als je later verantwoording moet afleggen als projectleider.

Bijvoorbeeld in

In Stadskanaal werd in 2017 Hospice Veen & Wolden Tineke Breider geopend – een ‘fijne, warme, aangename plek om de laatste dagen van je leven door te brengen’, volgens de initiatiefnemers. Het hospice werd gerealiseerd door een werkgroep die het plan in 2009 bedacht, uitwerkte en met gemeentelijke subsidies en andere financiële ondersteuning wist te realiseren. De initiatiefnemers richtten een stichting op en zochten via allerlei wegen naar vrijwilligers. De respons bleek groot: tientallen mannen en vrouwen zeiden te willen helpen. Vervolgens gingen de initiatiefnemers op zoek naar verdere financiering – ruim twee ton hadden ze nodig – die ze onder andere via donaties en via de omliggende gemeentes en kerkgenootschappen kregen. Een van de initiatiefnemers in het *Dagblad*: ‘De gemeente- en kerkbestuurders laten zo zien dat ze de komst van een hospice in deze regio ook belangrijk vinden. Het ‘werkgebied’ van het hospice gaat immers ook over de provinciegrens heen.’

In 2017 opende Hospice Veen & Wolden Tineke Breider (vernoemd naar de plotseling overleden initiatiefneemster) zijn deuren en konden vrijwilligers ((gastvrouwen en gastheren)) en professionals de zorg voor dierbaren op zich nemen. In juli 2021 kreeg het hospice de vrijwilligersprijs 2020. Deze bijzondere

waardering, met een geldbedrag van maar liefst €3.000,-, wordt jaarlijks door een onafhankelijke jury toegekend aan instellingen die, met vrijwilligers, een bijzondere bijdrage leveren op het gebied van Zorg & Welzijn in de provincie.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Taken en verantwoordelijkheden van een projectleider

Een projectleider:

- > is verantwoordelijk voor het gehele project
- > maakt – vaak samen met anderen – een planning en houdt deze nauwkeurig bij
- > heeft de dagelijkse leiding over het project
- > organiseert en delegeert de werkzaamheden
- > bepaalt wie er aan welke taak werken en wat eenieders bevoegdheden zijn
- > bewaakt het budget en de voortgang
- > bewaakt de kwaliteit
- > houdt de communicatie in de gaten
- > managet het gehele team
- > stemt af met bestuurders, opdrachtgevers, partners en leveranciers
- > schat risico's in en grijpt in waar nodig
- > bewaakt de algehele sfeer

Meer weten

Hospice Veen & Wolden <https://tinekebreiderhuis.nl/>

Dagblad <https://dvh.nl/drenthe/Steun-uit-Drenthe-voor-hospice-Stadskanaal-21520038.html>

Wat als je project is vertraagd of afwijkt van de oorspronkelijke plannen en ideeën?

Er zijn maar weinig projecten die in een keer goed gaan. Als het goed is, heb je daarvoor ook ruimte ingebouwd in je planning. Maar wat doe je als het project erg begint af te wijken van je plan en planning? Wanneer trek je aan de bel? Wanneer moet je overgaan op plan B? Hoe flexibel moet je zijn?

Aanpassingsvermogen is vooral bij het bevingsdossier van groot belang. Sinds de beving bij Huizinge in augustus 2012 blijken er telkens nieuwe ideeën plannen en protocollen op te duiken die burgers, bestuurders en hele gemeenschappen op het verkeerde been zetten. In het grote bevingsgebied rond epicentrum Loppersum zitten sommige bewoners en bewonersgroepen al vele jaren op het vinkentouw: wanneer gaat de versterking van ons huis plaatsvinden en wat kunnen wij daar als dorpsgemeenschap aan doen?

Hoe moet je reageren als ineens je plannen doorkruist worden door krachten van buitenaf? In feite moet je dan weer terug naar het eerdere geschetste proces van ideeën verzamelen, overleggen, partners zoeken en een werkbare plan maken. Je bent alleen een ronde verder, met alle teleurstellingen van dien, maar ook met inzichten, ingangen en contacten. Je kunt dus in deze tweede cyclus veel sneller handelen.

Wat je in ieder geval niet moet doen is je plannen volledig aanpassen aan wat de grote machten en krachten om je heen fluisteren. Er is een reden waarom jullie dit initiatief zijn gestart en die redenen zul je in deze tweede cyclus van denken, overleggen, partners zoeken nog scherper moeten zien te formuleren. Probeer daarom te zoeken waar de grenzen liggen. Wat moet er in ieder geval gebeuren? Wat wil je minimaal bereiken? Wanneer is de grens bereikt?

Probeer zeker niet de kaasschaafmethode te hanteren als je tegenwind ondervindt. Als je minder geld, minder vrijwilligers of minder toestemming hebt gekregen om een plan uit te voeren, is het niet slim om overal een stukje van af te snijden. Daarmee verdun je je ideeën en verzwak je je project. Ga terug naar de oorspronkelijke ideeën en kijk wat er wél van kan worden gerealiseerd.

Bijvoorbeeld in

Dat ondervond ook Onderdendam waar een groep actieve dorpsbewoners in 2013 de werkgroep *Houd Onderdendam Overeind!* oprichtte. Deze opereerde onder de vleugels van de Vereniging Dorpsbelangen Onderdendam en ging uit van de gedachte dat er iets gezamenlijks moest wat gebeuren – iets wat het individuele schadeherstel aan huizen oversteeg. De bevingsproblematiek bleek bovendien een goede aanleiding om de andere problemen die de dorpsbewoners op zich af zag komen – van versterking

tot vergrijzing, van schadeherstel tot verduurzaming – in een overkoepelend plan aan te pakken.

Dankzij ‘brede dorpsgesprekken’ die de werkgroep hield, werd duidelijk wat de rest van de Onderdendammers belangrijk vond en welke ideeën er allemaal leefden. Met behulp van een enquête, gehouden in 2014, werden bovendien de schadeposten, ideeën en zorgen van de bevolking geïnventariseerd. Bijgestaan door architect Enno Zuidema, Daad Architecten en Groninger Dorpen leidde deze informatie tot een collectieve, integrale dorpsvisie, onder de titel *Onderdendam Zoo!*. Hierin werd een compleet toekomstplan voor het dorp uiteengezet, inclusief prioriteiten.

In augustus 2016 werd dit plan gepresenteerd aan het dorp, de gemeenteraad van Bedum (waar Onderdendam toen nog onder viel) en de Nationale Coördinator Groningen (Hans Alders), die de ideeën in 2015 opnam in zijn eerste meerjarenplan (2016-2020). Onderdendam moest de proeftuin van Groningen worden, vond men.

In 2017 bleek echter dat de plannen van Onderdendam niet op deze manier door het NCG zouden worden omarmd: versterking zou vooral elders plaatsvinden, rond het epicentrum in Loppersum. Daardoor gingen de eerste versterkingsrondes aan het dorp voorbij. De grote sprong voorwaarts die Onderdendam wilde maken, bleef uit – ondanks alle inspanningen en beloftes.

Maar na de verwerking van de teleurstelling werden toch nog wat oude plannen uitgevoerd. Er werd bijvoorbeeld een betaalde ‘dorpsondersteuner’ aangesteld die zorgprojecten en vrijwilligers coördineerde (van tuinonderhoud tot wandel- en fietsmaatjes) en als een spin in het web opereerde. Ook wisten de dorpsbewoners voor elkaar te krijgen dat ze hun wensen mochten formuleren over de sloop en nieuwbouw van huizen op de Stadsweg. Een mengeling van ouderen en jongeren zagen ze daar het liefst, zo lieten ze weten aan de gemeente en de woningbouwvereniging Wierden en Borgen. Uiteindelijk besloot de woningbouwvereniging zes nieuwe levensloopwoningen voor de sociale verhuur te bouwen. Deze passen in het dorpsbeeld, zijn aardbevingsbestendig, energiezuinig en vooral zijn geschikt voor senioren en kleine gezinshuishoudens – precies zoals de Onderdendammers hadden gewild.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Wat te doen in tijden van crisis?

Vrijwel elke organisatie krijgt ooit te maken met een crisis: een onverwachte financiële tegenvaller, een rel in de media, brand in de keuken van het dorpshuis.

Wat moet je wel en wat zeker niet doen in zo’n geval?

- > Maak vooraf een crisisplan waarin ook staat wie er in het crisisteam zitten en wat er wanneer moet gebeuren. Wacht niet tot het crisis is, voordat je dit plan klaar hebt.
- > Neem dit plan regelmatig door en weet waar de leden van het crisisteam zich bevinden.
- > Roep het crisisteam zo snel mogelijk na het uitbreken van de crisis bij elkaar.
- > Verzamel zo snel mogelijk de feiten: wat is de oorzaak, wat is de invloed op de directe omgeving, in hoeverre is het al bekend, welke acties zijn er al genomen, wie moeten meteen worden ingelicht?
- > Geef iedereen een taak en spreek af wanneer en hoe je de antwoorden wilt ontvangen (geen moment te verliezen).
- > Maak duidelijk wie de leiding heeft en wie communiceert met de buitenwereld.
- > Waarschuw de belangrijkste autoriteiten.
- > Houd bij wat er voor informatie en geruchten worden verspreid – vooral op sociale media. Geef duidelijke instructies wie daarop reageert en hoe dat moet gebeuren.
- > Begin meteen met het bijhouden van een schema waarop precies staat wanneer wat is gebeurd en wie wat heeft gedaan. Dit is een belangrijk document – niet alleen voor evaluaties, maar eventueel ook voor rechtszaken, verzekeringen en andere juridische kwesties.
- > Bespreek snel wanneer en wat er wordt gecommuniceerd aan het grote publiek. Geruchten zijn erger dan de waarheid.
- > Plan ook na verloop van tijd rustmomenten in om bij te komen en op verhaal te komen. Geef ook de ruimte voor emoties. Niet alles kan in crisissituaties rationeel opgelost worden.

[Einde kader]

Meer weten

- Waarom lopen projecten uit? <https://www.projectmanagement-training.nl/waaromlopenprojectenuit/>

- Onderdendam Zoo! <http://www.onderdendam.com/wp-content/uploads/2018/12/08-07-2016-Adviesgroep-ZOObrochure-dorpsvisie-onderdendam-060716.pdf>

Word het allemaal niet té vrijblijvend?

Een van de andere problemen die kunnen optreden bij dorpsprojecten, is dat ze te vrijblijvend worden. Vrijwilligers komen niet opdagen en een goedwillend bedrijf in de buurt heeft toch de machine niet beschikbaar die je net dit het weekend nodig hebt om de grond te egaliseren. Enthousiasme slaat om in teleurstelling en een gevoel van machteloosheid.

Wat voor eisen kun je stellen aan deelnemers en partners in een project? Vaak meer dan je denkt. Je zult dat alleen in een vroeg stadium moeten communiceren, afspraken vastleggen en ook duidelijk maken dat mensen en bedrijven op afspraken aangesproken kunnen worden. Maak duidelijk dat het een gezamenlijk project is en dat je anderen schaadt als je je niet aan de afspraken houdt. Eventueel kun je ook duidelijk maken wat de sancties zijn. Dat kunnen 'straffen met een knipoog' zijn: een euro boete voor wie te laat is en van de opbrengst wordt aan het eind een feestje gehouden.

Vrijblijvendheid speelt ook in de verhouding tussen dorpsgemeenschap en gemeente (en andere instellingen). Als een gemeente een project ondersteunt, zou dat niet alleen een leuke geste moeten zijn die met applaus wordt begroet in de gemeenteraad, maar zou het een verplichting moeten zijn, met verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden. Maak heldere afspraken en spreek organisaties en individuen erop aan als het mis gaat. Zorg dat iedereen betrokken is en betrokken blijft. Probeer voorbij de vrijblijvendheid te komen.

Bijvoorbeeld in

De Hamplaats in Ten Boer moest versterkt worden, vond ook de gemeente in november 2018. Wijs geworden door de lange versterkingstrajecten, gingen de bewoners met elkaar om de tafel om niet af te wachten en een gezamenlijke oplossing te bedenken. Slopen en nieuw bouwen, volgens een eigen plan! De gemeente ondersteunde dit besluit volledig.

Samen met adviesbureau Duurzaam Wonen werd daarom een plan opgesteld voor 24 nieuwe houtskeletwoningen. Een jaar na het bindende versterkingsadvies werd het plan goedgekeurd door de gemeente. Tegelijkertijd werd er ook gezorgd voor een tijdelijk verblijf waar de buurtbewoners gezamenlijk konden verblijven. In een half jaar tijd zouden de nieuwe woningen gebouwd worden. Daarna konden de bewoners terug naar hun groene oase in het centrum van Ten Boer.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Tips voor het omgaan met vrijwilligers

- > Zorg dat iedereen weet wat zijn rol binnen het project is. Onduidelijkheid daarover geeft vaak problemen.
- > Zorg voor een duidelijke kader, met duidelijke regels en normen: dat schept bij iedereen rust.
- > Communiceer goed en duidelijk. Stuur de vrijwilligers bijvoorbeeld een document met de achtergronden van het project, de ideeën en de regels. Hang dit ook zichtbaar op op plekken waar de vrijwilligers werken of bijeenkomen.
- > Stem de communicatie af op je vrijwilligers. Niet iedereen begrijpt wat je bedoelt met competenties, win-win en follow-up.
- > Pas op dat de werkdruk niet te hoog wordt: het blijven vrijwilligers. Even doorwerken om de klus af te krijgen mag sporadisch, maar maak er geen gewoonte van. Sommige vrijwilligers klagen niet, maar storen zich er toch aan en voor je het weet komen ze niet meer opdagen.
- > Ook al worden vrijwilligers in de regel niet materieel beloond, je kunt ze wel op vele andere wijzen bedanken en laten weten dat je hun inspanningen waardeert – bijvoorbeeld door koffie te zetten, een lunch aan te bieden, een bloemetje te sturen. Naast het schouderklopje en de aandacht die je vanzelfsprekend aan henzelf en hun werk schenkt.
- > Zorg voor een goede klachtenprocedure: bij wie moeten ze zijn als ze problemen ondervinden? Laat dit niet de projectleider of de voorman van het project zijn, maar een onafhankelijke geest.

(Zie ook de site <https://vrijwilligerswerk.nl>; voor boeken over dit onderwerp zie dit overzicht van Vrijwilligershandboeken:

<https://vrijwilligerswerk.nl/themas/vrijwilligersbeleid-management/handboeken/vrijwilligersbeleid/default.aspx>.

Meer weten

Zo bouw je een betrokken relatie op met je vrijwilligers

<https://www.frankwatching.com/archive/2021/07/21/volunteer-journey-relatie-vrijwilligers/>

Wat ga je doen als je project echt klaar is?

De moestuin is aangelegd, de coöperatieve supermarkt is ingericht, het dorpshuis kan worden opgeleverd. Het feest kan beginnen. Of moet dat later? Of al eerder, als het dak van het dorpshuis klaar is, of de eerste planten in de moestuin worden gezet? Wanneer is een project eigenlijk afgerond?

Denk daar niet te licht over. Het lijkt een detail, zo'n officieel openingsmoment, maar er hangt heel veel van af. Je probeert namelijk een soort gezamenlijkheid te eren en te creëren. Je wilt laten zien aan het hele dorp én aan de buitenwereld dat deze gemeenschap iets collectiefs voor elkaar heeft gekregen. En dat is een moment om even stil bij te blijven staan – niet alleen met de vrijwilligers – maar ook met de niet-actieven.

Natuurlijk is dit een zeer geschikt moment om iedereen te bedanken en de initiatiefnemers, de partners en vooral de vrijwilligers in het zonnetje te zetten. En met elkaar in contact te brengen. Schep daar dus ruimte voor – zowel fysiek als in tijd. Even een lintje doorknippen, applaus en we zien elkaar wel weer, is een gemiste mogelijkheid om iets te vieren dat meer is dan een gereedgekomen project.

Bovendien is dit ook het moment waarop je je project aan de rest van de wereld kunt laten zien, via de media. Nodig de lokale, regionale en – waarom ook niet – de landelijke pers uit, laat foto's nemen die je in de Dorpskrant en op de Facebookpagina kan zetten en verspreidt een persbericht voor én na de opening. Maak iets van je opening.

Bijvoorbeeld in

Nadat vrijwilligers in Schouwerzijl een boomgaard hadden opgezet, op de plek van een verwaarloosd bosje bij de haven, werd groot feest gevierd. Toenmalig burgemeester Koos Wiersma van De Marne tekende officieel de gebruikersovereenkomst voor de grond waarop de Mouskerij is gevestigd. Als beloning kreeg hij een appeltaart uit de 'appeltaartmachine', die een van de initiatiefnemers, Gerard Gosen, speciaal voor die gelegenheid in elkaar had gezet. Met elkaar was het een zeer feestelijke gelegenheid die bij de inwoners van Schouwerzijl nog lang in het geheugen gegrift staat.

Het initiatief van de bewoners van Schouwerzijl won de Duurzame Dorpenprijs. Naast de boomgaard bestaat de Mouskerij overigens ook nog uit een groentetuin en een speelbos voor de kleintjes.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Wat te doen om voorzieningen te behouden?

- > Doe gedegen onderzoek naar de vraag naar voorzieningen. Wie is je doelgroep?
- > Vergelijk het aanbod met het aanbod in de wijde omgeving. Wat is je unieke positie?
- > Staar je niet blind op standaardoplossingen. Waarom een supermarkt als een dorpswinkel ook goed is.
- > Sta open voor ontwikkelingen uit onverwachte hoek. Waarom geen winkel in een veelbezochte boerderij?
- > Liever een vakbekwame winkelier dan een deponhouder van allerlei diensten.
- > Combineer functies en voorzieningen: Waarom kan de distributie van de stomerij niet bij de benzinepomp?

Meer weten

Hoe kun je ervoor zorgen dat je project na oplevering niet doodvalt?

De dorpsmoestuin, het dorpshuis en het ommetje zijn geopend, de eerste woningen zijn met eigen budget onder architectuur versterkt en de lokale energiecoöperatie heeft de zonnepanelen op het dak van een boerenschuur, feestelijk onthuld. Het project is af. En loopt. Nu begint volgens velen het echte werk. Want hoe zorg je ervoor dat je project waar zoveel tijd, energie en geld in is gestoken bezield blijft? Dat het enthousiasme niet verdwijnt nu het feest is geweest?

Wat kun je doen om de geest erin te houden? Daarvoor zijn volgens deskundigen vier elementen van belang: een duidelijke missie (die niet vaak genoeg herhaald kan worden), verbondenheid (in de vorm van gezamenlijke meetings/koffiepauzes/missies), communicatie (overleg) en waardering. En daar zou nog een vijfde aan toegevoegd kunnen worden: het vermijden van conflicten. Niets is zo desastreus voor een project dan een conflict dat misschien eerst sluimert en dan uitbarst. Wees dat dus voor. Weet wat er speelt en wuif onvrede niet te makkelijk weg.

Bijvoorbeeld in

Dat zagen we bijvoorbeeld aan de dorpscoöperatie Klooster&Buren – een coöperatie van inwoners van de vijf dorpen Kloosterburen, Molenrij, Kleine Huisjes, Kruisweg en Hornhuizen. Een van de speerprojecten daarin was het woonzorgcentrum 't Olde Heem dat de plaats innam van het oude – gesloten – bejaardencentrum. De dorpscoöperatie nam het gebouw in 2016 over en bracht er nieuw leven in, met behulp van betaald personeel en vrijwilligers. Veertig appartementen werden sindsdien bewoond door ouderen en jongeren met een beperking. Bovendien is er een kinderopvang – iets wat ontbrak in het dorp.

't Olde Heem werd een voorbeeldproject, kreeg internationale belangstelling en werd zelfs genoemd in een kersttoespraak van Koning Willem Alexander. Totdat eind 2018 het voltallige zorgpersoneel – zeventien mensen sterk – opstapte en een eigen vereniging – Loug Hogeland – oprichtte waardoor de zorg in het centrum geregeld kon worden. Volgens een woordvoerder vonden ze dat de coöperatie zich te veel bezighield met andere zaken en dat de zorg daardoor niet de juiste aandacht kreeg. De dorpscoöperatie was onaangenaam verrast. 'We doen veel dingen inderdaad, maar de zorg heeft bij ons altijd op nummer één gestaan.'

Het conflict liep zo hoog op dat het op een zeker moment onduidelijk was aan wie de huur van het zorgcentrum moest worden betaald. Advocaten stonden op scherp, een rechtszaak dreigde. Uiteindelijk stopte het hele zorgteam van Loug Hogeland en moest de dorpscoöperatie op eigen voet verder.

Wat precies de oorzaak van het geschil was, wie gelijk had en wie niet doet eigenlijk niet ter zake: belangrijkste is dat zo'n conflict enorme sporen na kan laten – niet in de laatste plaats bij de zorgbehoeftenden – en in veel gevallen kan worden voorkomen door tijdig het oor te luisteren leggen bij de klachten en onvrede van de – betaalde of vrijwillige – medewerkers. De schade van zo'n conflict kan zo groot zijn, dat het niet opweegt tegen de extra gesprekken, vergaderingen en eventueel mediation die je als organisatie had kunnen organiseren. Voorkomen is altijd beter dan genezen.

[Meer over dit dorpsverhaal](#)

[Kader]

Tips om je project na de opening draaiende te houden

- > Laat je idee, plan en missie duidelijk zien: hang hem op zichtbare plek op en blijf hem herhalen.
- > Zorg voor verbondenheid. Zorg voor genoeg gezamenlijke momenten, zoals bij het begin van de werkzaamheden, de koffie- of lunchpauze en de wekelijkse of maandelijks borrels.
- > Ga uit van de persoonlijke motieven van je vrijwilligers en medewerkers (als je ze niet kent: praat daarover).
- > Ga regelmatig in gezamenlijk én individueel gesprek over de functie, de werkzaamheden en de motivatie: wat kan er beter, wat zijn de eigen doelen?
- > Zorg voor genoeg speelruimte: niet iedereen kan altijd overal. Als men vaker gedwongen wordt om op tijden te werken die men eigenlijk niet wil, kan dit leiden tot absentie en afbreuk.
- > Zorg voor afwisseling en functieverandering – zeker voor degenen die daar behoefte aan hebben.
- > Laat regelmatig zien dat je het werk van eenieder waardeert. Vraag ook aan eenieder om dat óók te doen als ze dat willen.
- > Zet waardering ook om in daden: wees ruimhartig met getuigschriften, attenties, functies, feestavonden – voor zover mogelijk.
- > Probeer niet alles tussen neus en lippen te bespreken, maar organiseer ook officiële gesprekken en evaluaties.
- > Vermijd conflicten. Wees ze voor. Weet wat er broeit. Ga in gesprek met onrustigen.
- > Geef de mogelijkheid om kennis en ervaring op te doen en deskundigheid te bevorderen. Geef eenieder de mogelijkheid om via ervaring en kennis te groeien tijdens het werk.

Meer informatie

Hoe en wanneer evalueer je je project?

Hoe is je project verlopen? Wat is er over van de oorspronkelijke ideeën? Hebben de nieuwe ervaringen voor nieuwe ideeën gezorgd? Geen enkel project is volmaakt en dus zul je van tijd tot tijd polshoogte moeten nemen. Zelfs als alles goed lijkt te gaan. En dat doe je door te evalueren. Dat kun je doen door een gesprek aan te gaan met je bestuur, je medewerkers en de strategische partners en hen te vragen wat ze er van vinden, wat goed ging, wat er nog beter kan, etcetera. Maar vaak is het effectiever om wat meer tijd in de evaluatie te steken en jezelf van te voren een aantal gerichte vragen te stellen (zie kader). Daarbij gaat het ook weer om je oorspronkelijke ideeën en aannames. Zijn die uitgekomen? Hoe zou je dat te weten kunnen komen?

Wat wil je precies evalueren? Gaat het je om het proces – wat er goed of fout ging tijdens het project of in de voorbereidende fases? Of gaat het je om de resultaten: of je je doel en je doelgroep(en) hebt bereikt? Het kan je ook specifiek gaan om de samenwerking: verliep die zoals gewenst? Denk goed na wat je precies zou willen weten, en overleg dit met de anderen: wat is voor hen belangrijk om te weten te komen? Wat is het doel van deze evaluatie? Wat mis je nog aan kennis en inzichten?

Een tweede vraag is met wie je gaat evalueren: met de projectmedewerkers, met je bestuur en partners of met de leden van je doelgroep? Als je wilt weten wie nu eigenlijk gebruik maken van je dorpsommetje, wat ze ervan vinden, en wat er eventueel verbeterd kan worden, dan zul je een manier moeten vinden om de doelgroep(en) te onderzoeken. En omdat daar ook mensen van buiten het dorp (toeristen) toe behoren, kun je niet volstaan met een evaluatieformulier in de dorpskrant, of een oproep op je Facebookpagina. Je zult dan bijvoorbeeld een oproep moeten doen op het bijbehorende informatiebord, of een QR-code moeten plaatsen die naar een evaluatiepagina leidt.

Een andere vraag is wanneer je gaat evalueren: tussentijds of na afloop? En hoe lang na afloop? En moet je zo'n evaluatie later weer herhalen? Als je trends en ontwikkelingen wilt signaleren, zul je vaker moeten evalueren, ergens in het begin een nulmoment moeten creëren en vervolgens op steeds dezelfde wijze de mensen moeten ondervragen.

Een vierde belangrijke vraag is in welke vorm je evalueert. Doe je dat in een gezamenlijk gesprek waarin iedereen zijn zegje mag doen, of is het beter om individuele evaluatiegesprekken te houden, zodat ook de wat schuchterder mensen hun zegje kunnen doen. Of is het nog beter om het proces te anonimiseren, via een evaluatietool op het web, zoals Google Forms of survio.com? Vanzelfsprekend zul je daarbij rekening moeten houden met degene voor wie de evaluatie is bedoeld. Niet

iedereen is even handig met webtools. Maar ook niet iedereen woont om de hoek. Pas je vorm dus aan aan je beoogd evaluatiepubliek.

Wat kun je doen met zo'n evaluatie? Soms is het een beetje onduidelijk waarom al dat nabespreken nodig is. Stel daarom van te voren vast wat je zou willen en communiceer dat ook. Wil je bijvoorbeeld onderwijl kunnen bijsturen dan heb je een heel ander doel, dan wanneer je je vrijwilligersorganisatie wilt doorlichten en kijken of er genoeg energie over is. Wil je proberen nieuwe plannen te ontwikkelen dan kan een evaluatie, een gezamenlijk gesprek of een enquête een antwoord geven op de vraag wat voor ideeën leven. Probeer dus duidelijk te formuleren wat het doel is van je evaluatie en communiceer wat je met die resultaten zou willen bereiken.

Bijvoorbeeld in

Lang Leve Kolham is een vrijwilligersorganisatie waarmee oudere dorpsgenoten kunnen worden ondersteund, bijvoorbeeld bij het boodschappen doen, medicijnen halen en vervoer regelen naar dokter of ziekenhuis. Het project begon omdat een enquête uitwees dat er veel behoefte aan een dergelijke ondersteuning was bij de inwoners van Kolham. Ook bleek er behoefte aan een dorpsloket, een vrijwilligersnetwerk dat activiteiten zou organiseren en een onderzoek naar levensloopgeschikte woonvormen. Tijdens de coronaperiode werden flyers verspreid, waarop de vrijwilligers van Lange Leve Kolham aanboden boodschappen te doen, medicijnen op te halen of ouderen te vervoeren naar dokter of ziekenhuis.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Keuzes bij het evalueren

- > Doel: Wat is het doel van je evaluatie: het proces (wat ging er goed of fout?), het resultaat (bereik je het doel en de doelgroep goed?), de onderlinge samenwerking of een combinatie?
- > Doelgroep: Wie wil je evalueren? Je medewerkers, je doelgroep, het dorp of de hele regio? Is een selectie voldoende of wil je zoveel mogelijk stemmen horen?
- > Timing: Wanneer evalueer je? Vooraf, middenin het project, achteraf? En is dit eenmalig of ga je vaker evalueren?
- > Vorm: Ga je gewoon bij elkaar zitten om terug te kijken, of komen dan alleen de brutaalsten weer aan het woord? Evalueer je kwantitatief met een standaardformulier? Op papier of digitaal?

Meer informatie

Eind goed al goed ... over hoe evalueren ook kan [link naar
<https://instituutvoorinterventiekunde.nl/eind-goed-al-goed-hoe-evalueren-ook-chris-grijns-en-hanneke-laarakker/>]

Hoe ga je hierna verder?

Je project is afgerond en loopt goed. Het dorp is trots op zijn nieuwe dorpshuis, moestuin, ommetje, windmolen of de eigen aanpak van de versterking. Tijd om op je lauweren te gaan rusten? Of kun je meer uit zo'n afgerond project halen?

Voor sommigen is dit inderdaad het moment om tevreden achterover leunend naar het dorp en de geslaagde projecten te kijken. Voor anderen is het wel of niet slagen van een project juist een aansporing om door te gaan. Nieuwe wegen in te slaan of oude wegen op te poetsen. Vergeet ook niet dat je veel kennis en ervaring hebt opgedaan: inhoudelijke en technische kennis, maar ook over het organiseren van dit soort projecten, over samenwerkingsstrategieën en over de verhoudingen in het dorp en de regio.

Die kennis en ervaring kun je gebruiken om nieuwe ideeën te bedenken of oude ideeën tegen het licht te houden. Hoe zou je het nu aanpakken? En wat zou je eigen rol daarin kunnen zijn? Dezelfde als in het vorige project, of ben je toe aan een nieuwe rol? Zou je bijvoorbeeld je kennis en ervaring willen overdragen aan anderen en zelf een wat bescheidener rol op de achtergrond willen spelen?

Bijvoorbeeld in

In Westerlee introduceerde de initiatiefgroep *Veur mekoar mit mekoar* in 2016 een elektrische duofiets, waarmee vrienden of partners uit het dorp gezamenlijk tochtjes konden maken. De fiets werd door de gemeente in bruikleen gesteld en na de succesvolle introductie werd de duofiets nog een jaar lang door de gemeente uitgeleend. Gemeentelijk ingrijpen zorgde er dus voor dat de functionaliteit van het project werd verlengd.

[Meer over dit dorpsproject](#)

[Kader]

Hoe ga je verder?

1. Breid het project verder uit: elk jaar een beetje meer, een beetje beter.
2. Als het project succesvol is, vertel het verhaal dan verder.
3. Als het project een einddatum heeft: kan deze verlengd worden?
4. Als het een eenmalig project is én succesvol: kun je er niet een (twee)jaarlijks / maandelijks project van maken?

Wat wil ADA?

[Wie is ADA?](#)

[Wat wil ADA?](#)

[Waarom werd ADA bedacht?](#)

[Waar komt ADA vandaan?](#)

[Hoe kan ik meedoen met ADA?](#)

[Wie zijn verantwoordelijk voor ADA?](#)

Wie is ADA?

De Actieve Dorpen Aanpak (ADA) is ontwikkeld door Groninger Dorpen en gaat uit van de vraag wat dorpsbewoners en hun -verenigingen, gemeenten en instanties kunnen leren van de vele dorpsprojecten die in het afgelopen decennium zijn ontstaan in de provincie Groningen. Hoe hebben de bewoners en hun verenigingen deze succesvolle projecten aangepakt? Hoe verliep de samenwerking met verenigingen, instanties en gemeentes? Hoe vonden ze ondersteuning? Hoe kun je projecten duurzaam en bestendig maken?

Met een team specialisten, onderzoekers en schrijvers inventariseerden we vanaf 2019 de verschillende Groningse dorpsprojecten, brachten de belangrijkste

inzichten, tips en technieken in beeld, en bedachten een methode waarmee nieuwe dorpsprojecten eenvoudig en effectief bedacht, gepland en uitgewerkt kunnen worden: de Actieve Dorpen Aanpak. Ondersteund door vele dorpsverhalen en gericht op drie groepen: dorpsbewoners, dorpsverenigingen (dorpsbelangen) en gemeenten/regionale provinciale instanties. We kunnen allemaal van elkaar leren en we moeten allemaal met elkaar samenwerken.

Wat wil ADA?

De Actieve Dorpen Aanpak (ADA) zou graag willen dat dorpsbewoners, hun verenigingen en de overheden en instanties daaromheen actief helpen om hun dorpen te verbeteren, versterken en verfraaien. Dat doen ze al – getuige de vele dorpsprojecten op deze site – maar niet overal. En ook niet altijd overal even succesvol. Door naar elkaar te kijken en van elkaar te leren verwijdt je je blik en verhoog je de effectiviteit van je dorpsprojecten.

Belangrijkste aspect daarvan is dat bewoners zich verantwoordelijk voelen voor hun dorpen en de omliggende landschappen en daar actief hun steentje aan willen bijdragen, voor zover dat mogelijk is. Niet in hun eentje, maar in samenwerking met andere bewoners, plaatselijke verenigingen, gemeentes en regionale en provinciale instellingen. Wat begint met meedenken en meehelpen kan zo uitgroeien tot participeren en ondernemen. Zelf doen – maar wel met z'n allen. En vanuit de eigen toekomstwensen.

Die toekomstwensen zijn vaak gebundeld in gezamenlijke dorps-, toekomst- en gebiedsplannen waar Groninger Dorpen een actieve rol in speelt, bijvoorbeeld via de methode [Typisch Gronings](#). Wie de toekomst van zijn dorp mede wil bepalen, zal vanuit de identiteit en geschiedenis naar de toekomst moeten kijken. Je hebt een richtsnoer nodig om te weten waar je met z'n allen naartoe gaat, je moet weten wie daar allemaal bij betrokken zijn en wat de mogelijkheden en de spelregels zijn.

Waarom werd ADA bedacht?

Niet alleen in Groningen, maar in heel Nederland zijn we op zoek naar manieren om de doe-democratie vorm te geven: een samenleving waarin iedereen die dat kan verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar eigen leven en omgeving en daar actief aan bijdraagt. Die participatiesamenleving kan volgens ons alleen gestalte krijgen als alle partijen – van boven en van onderen – de gelegenheid krijgen om hun ideeën over hun woonplaats en gemeenschap uit te werken en gestalte te geven. Ieder in zijn eigen rol, ieder met zijn eigen verantwoordelijkheid, ieder in het volle besef dat je altijd zult moeten samenwerken om iets voor elkaar te krijgen.

Vandaar dat we ook pleiten voor een gelijkwaardige, verantwoordelijke samenwerking. Samenwerking tussen bewoners, tussen bewoners en dorpsverenigingen, tussen dorpen en gemeentes, tussen gemeentes en regionale en provinciale instanties. Vandaar ook het belang dat we in de ADA-methode hechten aan de vele vormen en mogelijkheden van samenwerking.

Dat betekent dat je soms meedoet om de ideeën van anderen werkelijkheid te laten worden, en dat je soms zelf de bedenker en voortrekker van zo'n project bent. En daarmee de verantwoordelijkheid wilt en durft te nemen.

Van eenvoudige dorpsprojecten tot complexe zorgcoöperaties: Groningse burgers hebben in het afgelopen decennia laten zien dat ze hun schouders onder projecten kunnen en willen zetten. En dorpsbelangenverenigingen en gemeentes hebben laten zien dat ze dit soort projecten willen en kunnen ondersteunen.

Andersom hebben deze gemeentes en verenigingen ook de steun ondervonden van dorpsbewoners bij het realiseren van diverse projecten. Een open, gelijkwaardige samenwerking is hierbij de sleutel.

Waar komt ADA vandaan?

De Actieve Dorpen Aanpak komt voort uit de ideeën van vanOnderen – een beweging die een aantal jaren geleden ontstond vanuit een aantal Groningse dorpen om handen en voeten te geven aan de aanpak van de gaswinningsproblemen. Hun invalshoek daarbij was: niet van bovenaf maar van onderen. Vanuit de invalshoek van dorpsbewoners en hun -verenigingen wordt gekeken wat voor mogelijkheden er voor Groningse dorpen zijn om problemen het hoofd te bieden. Welke aanpak werkt? Hoe kun je van elkaar leren? De Actieve Dorpen Aanpak borduurt hierop voort en verbreedt het perspectief naar alle Groningse dorpen en alle soorten dorpsprojecten.

Hoe kan ik meedoen met ADA?

Dat kan door je Groningse dorpsproject aan ons door te geven via *dit* webformulier. Wij zorgen er dan voor dat er t.z.t. een dorpsverhaal op deze site wordt gepubliceerd.

Wie zijn verantwoordelijk voor ADA?

De eindverantwoordelijkheid berust bij Groninger Dorpen: Rik Niejenhuis, Nienke Vellema, Gilian Wijnalda.

Projectleider: Annemarieke Aarts

Teksten: Louis Stiller, Annemarieke Aarts, David Inden

Beeld: Vera Post

Design: Jabik de Vries

Website: Pixelstijl / Dries Arnolds

